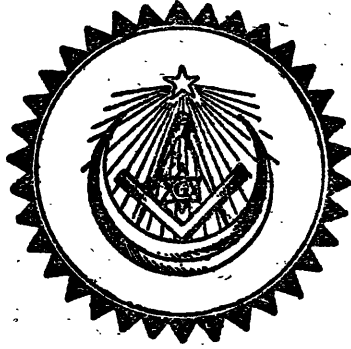

N° : 18
S.Kânun - Şubat - Mart

BEŞİNCİ YIL
1935

Büyük Şark

Dağıtma ve Görüşme Yeri : Beyoğlu, Nuruza Sokağı No. 25
BÜYÜK ŞARK Yazı İşleri Dairesi

**İçinde yalnız Türk Yükseltme Kurumu üyeleri için basılmış
elyazıları vardır.**

İSTANBUL

İÇİNDEKİLER

Sahife

1 — Yakınıını Sev	1
2 — B.: Üs.: Muhiddin Osmanın söylevi	2
3 — Discours prononcé par T.: İl.: F.: A. Mossé	6
4 — " " " T.: O.: F.: Georges Fotiadi	9
5 — 1935 İ's'ad Merasiminde söylenen nutuklar	12
6 — Teavün	36
7 — Mas.: Vecizeleri	40
8 — Bir Ma.:din Duvarları	42
9 — Nizamlarımız değiştirilirken	44
10 — Düşünceler	46
11 — 1935 İntihabları Neticesi	47

Küçük İlanlar:

Le Symbolisme

Revue İnitiatique Mensuelle

16, Rue Ernest Renan — Paris. Pour l'abonnement (25 fr. par an) s'adresser au F.: Ed. Lebet. P. O. Box 44, İstanbul

Gönül Dili

ve

Bir Varlığın Binbir Yüzü

Fuat Halûsi Demirelli

Üs.:ımızın Sevgi ve İnsanîyet terennüm eden bu eşsiz Şiir Mecmuası

YENİ ÇIKTI

Her Mas.:nın Kütüphanesinde bulunması lâzım olan bu çok kıymetli eserin KK.: için fiyatı : Ciltsiz 75, ciltli 100 kuruştur.

Daimî Kâtip Ali Refik B.:den isteyiniz.

Büyük Şark

YAKININI SEV

*Bühtan etmiyelim güzel semaya;
O ne kurban ister, ne bir damla kan.
Allahın adıyla durup duaya,
Biziz can yakanlar, biziz ev yıkan.*

*Anıp sevgilimi mehtaba karşı,
Ben gökleri ancak hasbî severim.
Adilden, zulûmdan münezzeh arşı
Bir menekşe sever gibi severim*

*Güneşin toprağa verdiği hayat
İman diye küfür için değildir.
Beşerî dinlere güler cemadat.
Aslını bilmiyen mümin değildir.*

*İnsanım diyenin, tek bir insana
Zulmü varsa eğer, sözü yalandır.
Yakınını sev ki, bu sevgi sana
Âlemde yegâne lâayık olandır.*

F. Hulûsî Demirelli

BÜ.: ÜS.: MUHİDDİN OSMAN K. İN 4. 1 - 1935 BÜ.:
MEŞ.: FEVKALÂDE TOPLANTISINDA (RENAISSANCE)
MAH.: MUH.: İNİN AİLEMİZE İLTİHAKI MÜNASEBETİLE
OKUDUĞU SÖYLEV

Bugüne kadar Fransa Bü.: Meş.: kına bağlı bulunan sayın (Renaissance) Mah.: ini Türk Mas.: luğu sinesine kabul etmekle çok sevinmiştir.

Bu sayın Mah.: , Fransa Bü.: Meş.: ının 1909 tarihinde İstanbul vadisinde kurduğu 25 seneyi geçen bir hayatı ve parlak bir geçmişi olan bir locası idi. Hepinizin bildiği gibi bu mesut iltihak hadisesi, müessislerinden bulunduğumuz (A.: M.: İ.:) uluslararası Mas.: mühareketinde, geçen Bü.: Meş.: ımızın himmet ve teşebbüsile kabul olunan "territorialité," itilâfının tabii bir neticesi olmuştur. Bu anlaşma (A.: M.: İ.:) teşekkülünün uluslar arasında müteakabilen temin ettiği en büyük menfaatlerinden biridir. O teşekkülün, bunun gibi uluslararası Mas.: menfaatlerinin takviyesi yolunda masruf mesaisini şükran dilile yadederiz.

Sözü geçen itilâfa göre, her milliyet hududu içinde ancak acunca tanınmış ulusal Meş.: lara bağlı locaların çalışabilmeleri esası kabul edilmiştir. Fransa Bü.: Meş.: ıyla 23 Mart 1932 tarihinde bu maksadı temin için imzalanan itilâfa göre o Meş.: ın İzmir ve İstanbul vadilerinde müesses bulunan sırasile sayın (Homère) ve (Renaissance) Mah.: lerinin nihayet 1937 senesi başına kadar Bü.: Meş.: ımıza iltihak veyahut faaliyetlerini tatil etmeleri kararlaştırmıştı. İzmir vadisinde çalışan sayın (Homère) Mah.: i bildiğiniz gibi bu müddeti beklemeden daha 1932 yılında Bü.: Meş.: ımıza geçmişti; bu sefer sayın (Renaissance) Mah.: i de Muh.: (Homère) gibi yaparak, Mah.: K.K.: ının arzusile, mükavele müddetinin bitmesini beklemeden Türk Mas.: ailesine iltihaka karar verdi.

Bugünkü merasimi icab ettiren hâdiseyi, müessesemizi ta başlangıcındanberi yaşatan ve daima ileri yürüten Mas.: kalplerindeki yüksek insanî mefkûrenin kuvvetlenmesine yardım edenlerin en mühimlerinden biri saymak gerektir. Onun için Türk Mas.: luğu da bunu Mas.: luk hayatının çok mesut bir hâdisesi olarak telâkki ve kayıt etmelidir.

Çeyrek asırdan fazla bir zaman bir vadide, hemen ekseriya aynı lokallerde ve aynı mukaddes gaye için yani başımızda çalışan kardeş Fransız Cumhuriyetinin Bü.: Meş.: ına mensup sayın (Renaissance) Mah.: ıyla şimdiye kadar olan münasebetlerimiz daima en samimî ve en tabii şekillerde ve tam bir kardeşlik içinde yürüyüp gitmiştir. Böylece aramızda ötedenberi Mas.: ca ve kardeşçe muna-

sebetleri idameye çalışmış olan bu Muh.: Mah.: in şimdiye kadar gelip geçen sayın Muh.: Üs.: larına ve bütün kıymetli mesaisi sebbeden evvelki Muh.: Üs.: ları pek Muh.: ve münevver Marcelle Louat ve bugünkü Üs.: Muh.: leri yine pek münevver ve Muh.: Mossé B.: imize ve Mah.: in iltihak edildiğini kabul ve terviç eden Fransa Bü.: Meş.: ına saygı ve şükranlarımızı Bü.: Meş.: ımız Heyeti Umumiyesi namına arz ediyorum.

Muh.: (Renaissance) ın iltihakile Türk Mas.: luğu bu anda yalnız Mah.: leri sayısını 32 gibi ehemmiyetli bir yekûna çıkarmakla kalmıyor; kazancımız kemiyetten ziyade heyfiet itibarile telâkki edilmelidir. Kazanılan Muh.: Mah.:, Türk Mas.: luğunda çok kıymetli ve değerli entellektüel ve moral mühim bir nüve teşkil edeceğinden faidemiz en çok manevîdir. Bütün Türk Mas.: luğunun bu iltihaka lâyık olduğu ehemmiyeti atfederek sözü geçen Mah.: i daima mütezayid bir sevgi ile himaye ve takviyeye çalışacağından eminim.

Mas.: luk kültürümüzün birçok kısımlarını adapte ettiğimiz Fransa Mas.: luğunun bu kültürün yanında pek büyük hissesi olan sayın (Renaissance) Mah.: ini, kardeş Fransa Mas.: luğunun ebedî bir yadigarı olarak, kullandığı güzel dilile, çalışmakta olduğu ritle ve aynı ismi ile sinemizde olduğu gibi muhafaza edeceğiz. Matrikülümüzde [65] numarayı verdiğimiz bu sayın yeni Mah.: imize Türkiye Bü.: Meş.: ı patentasını şimdi vermekle bahtiyarım.

Maddî ve manevî kıymet ve değeri ölçülemeyecek kadar büyük olan bu iltihak hâdisesinden ötürü sayın (Renaissance) Mah.: ile Bü.: Meş.: ımızı ve bütün Türk Mas.: ailesini candan kutlularken yeni 1935 yılının Mas.: luğumuz için muvkkfakiyetle dolu bir devrin başlangıcı olmasını ve acunları dolduran bütün insanlara barış yolunda iyilikler ve saadetler getirmesini diler ve sözümü bitiririm.

DISCOURS PRONONCÉ PAR LE GRAND-MAÎTRE,

le T.: Ill.: F.: Muhiddin Osnan lors de la réunion extraordinaire de l'Assemblée Générale du Grand Orient de Turquie du 4 - 1 - 1935 pour l'admission au sein de la famille Maç.: Turque de la R.: L.: "Renaissance.,"

La Maç.: Turque est heureuse d'admettre aujourd'hui dans son sein la R.: L.: "Renaissance., qui travaillait jusqu'à ce jour sous l'Obédience du Grand Orient de France.

Cette R.: Loge, qui avait été fondée à Istanbul en 1909 par

le Grand Orient de France, existe depuis plus de 25 ans et peut se vanter d'avoir eu un passé brillant et plein de vigueur. Comme nous le savons tous, cette union est le résultat naturel et direct du principe de "territorialité," admis par l'A. M. I., dont nous sommes l'un des fondateurs et ce, grâce à l'initiative prise par notre Obédience. Cet accord est l'un des plus importants parmi ceux conclus jusqu'à ce jour au sein de l'A. M. I.; car il sauvegarde admirablement les intérêts reciproques de tous ses membres. Nous rendons hommage à cette occasion aux efforts déployés par l'Association pour toutes ses entreprises tendant à renforcer les relations de fraternité et à assurer les intérêts réciproques de tous ses Membres.

En vertu de l'arrangement en question, seules les Loges appartenant à l'Obédience Maç.: reconnue dans le pays sont autorisées à déployer leur activité dans les limites des frontières territoriales de chaque nation.

Selon les dispositions de l'Accord signé le 3 Mars 1932 avec le Grand Orient de France pour assurer dans notre pays l'application du principe de territorialité, les RR.: LL.: "Homère," et "Renaissance," fondées en son temps respectivement à Izmir et à Istanbul par l'Obédience en question, devraient, au plus tard au début de l'année 1937, soit se placer sous l'Obédience du Grand Orient de Turquie, soit cesser leur activité dans les limites du territoire turc. Vous savez tous que R.: L.: "Homère," d'Izmir est passée sous notre Obédience dès 1932 sans attendre le délai imparti; maintenant le R.: L.: "Renaissance," fait à son tour le noble geste de sa Loge - soeur "Homère," en se joignant à la famille Maç.: Turque, conformément au désir de ses FF.: sans attendre l'échéance fixée en vertu de l'accord sus - mentionné.

Il est juste de considérer l'événement que nous fêtons aujourd'hui comme l'un des plus importants parmi ceux qui tendent à renforcer l'idéal Maç.: que tous les Maçons gardent jalousement dans leurs coeurs, idéal qui a assuré l'existence de notre séculaire Institution et qui est la force qui nous pousse toujours en avant vers le progrès et la perfection. C'est pour cette raison que la Maç.: Turque doit le considérer comme un des événements les plus heureux de son histoire. Avec la R. L. "Renaissance," créée par le Grand Orient de la République Française soeur et qui a travaillé durant plus d'un quart de siècle dans la même Vallée et presque toujours dans le même local que nous - mêmes, nos relations ont toujours été empreintes de la plus grande cordialité et se sont déroulées dans une atmosphère saine et de fraternelle estime réciproque.

Au nom de l'Assemblée Générale du Grand Orient de Turquie j'adresse à tous les anciens Vénérables et à tous les FF. de la Loge "Renaissance,, qui n'ont négligé aucun effort pour maintenir ces relations confiantes avec nous, et particulièrement à l'ex - Vénérable, notre T. Ill. et T. P. F. Marcel Louat et au Vénérable actuel le T. Ill. et T. P. F. Mossé, qui ont préparé et assuré cette union avant le délai fixé, nos plus sincères félicitations. Notre gratitude fraternelle va aussi au Sérénissime Grand Orient de France qui a bien voulu accueillir favorablement la demande d'union de la Loge à la famille Maç. Turque.

En admettant la R. L. "Renaissance,, dans son sein, la Maç. Turque ne fait pas seulement ajouter un nouvel anneau à sa chaîne et élever le nombre de ses Loges au chiffre imposant de 32 : il faut juger le profit que nous tirons de cette union par la qualité plus que par le nombre. La R. L. que nous sommes fiers et heureux d'admettre dans notre grande famille constitue un centre intellectuel et moral qui nous sera, nous en sommes convaincus, de la plus grande utilité.

Je suis persuadé que la Maç. Turque donnera à cette union toute l'importance qu'elle mérite, et qu'elle aura à coeur de l'appuyer et de la renforcer par une sympathie et une protection agissantes toujours plus grandes.

Nous garderons dans notre sein, telle qu'elle existe actuellement, avec la belle langue qu'elle emploie lors de ses travaux, avec le rite qu'elle applique et avec le nom qui lui est propre, la très chère et T. R. Loge "Renaissance,, qui a pris, nous le savons, la plus grande part à l'extension de la Maçonnerie et de la culture françaises, dont nous avons adopté pour nos besoins un grand nombre de points.

Je suis heureux de remettre la Patente du Grand Orient de Turquie à notre nouvelle Loge qui portera désormais le No. 65 dans notre Régistre Matricule.

Je félicite de tout coeur la R. L. "Renaissance,, notre Grand Orient et toute la famille Maç. Turque pour l'événement mémorable dont nous sommes les témoins et dont la valeur tant matérielle que morale est inestimable. En terminant, je me permets de former le vœu que la nouvelle année 1935 soit le début d'une ère de succès pour notre Maçonnerie et apporte à l'humanité souffrante la paix universelle et la prospérité dont elle a un si grand besoin,

DISCOURS PRONONCÉ PAR LE T.: II.: F.:

Vénération A. Mosié

T.: III.: G.: M.:

Vén.: MM.: et TT.: CC.: FF.:

Suivant le désir exprimé à maintes reprises par nos FF.: VV.: et conformément au vœu des FF.: de la L.: Renaissance, notre Atelier, sur proposition de notre F.: Orat.:a adopté, dans sa Tenue du 12 Juin dernier, la motion suivante :

Considérant que le passage de la Loge Renaissance sous l'Obédience du Gr.: O.: de Turquie, prévu pour le 1er Janvier 1937 constitue déjà un fait accompli en vertu des accords internes entre le Gr.: O.: de France et le Gr.: O.: de Turquie, que sur le désir officiellement exprimé par le grand M.: du Gr.: O.: de Turquie, au cours de la célébration du 10 ème Anniversaire de la République Turque et aussi, du 25 ème Anniversaire de la fondation de notre Loge, il y aurait lieu d'abréger les délais prévus pour le passage de notre Atelier sous l'Obédience du Gr.: O.: de Turquie, en vue de renforcer les liens qui nous unissent à nos FF.: Turcs et de pouvoir ainsi travailler avec beaucoup plus de cohésions sous une seule et même bannière, que la commission des Lumières de notre Loge a déjà émis un avis favorable en ce sens, propose:

1° que la Loge décide et vote le principe de l'abréviatoin des délais prévus pour le passage,

2° qu'une commission soit nommée en vue d'établir de concert avec le Gr.: O.: de Turquie et du Gr.: O.: de France les modalités de ce passage, dans le cadre de dispositions stipulées dans les susdits accords.

Grâce aux conversations que notre Fr.: Louat a eues a Paris avec les Dignitaires du Gr.: O.: de France, grâce au bon vouloir réciproque des deux Obédiences, à l'esprit Maç.: desquelles je me dois de rendre un sympathique hommage, le vœu des FF.: de la Renaissance reçoit aujourd'hui sa pleine réalisation.

Le Gr.: O.: de France en effet, dans sa lettre du 17 Septembre dernier nous écrivait ce qui suit sous la signature du F.: Groussier.

« Comme suite à nos précédentes correspondances, j'ai la faveur de vous informer que nous avons décidé d'accepter vos suggestions au sujet du passage de la Loge Renaissance sous l'Obédience du Gr.: O.: de Turquie.

Ce n'est pas sans regret, T f.: CC.: FF.:, que nous nous séparons de notre chère et excellente L.: Renaissance qui depuis sa création, n'a cessé de travailler dans l'intérêt du Gr.: O.: de France et de la Maç.: universelle.

Mais nous nous rendons à vos raisons et nous sommes certains qu'au sein du Gr.: O.: de Turquie votre travail et votre action s'inspireront, comme par le passé, du meilleur esprit Maç.:.

Au nom du conseil de l'Ordre, au nom du Gr.: O.: de France tout entier, je vous remercie TT.: CC.: FF.: de la fidélité que du fond du coeur vous conservez envers le Gr.: O.: de France.»

Le Bureau de la Renaissance s'est préoccupé de mettre à profit les quelques mois qui le séparent de ce jour pour liquider la situation de chacun; notre Atelier compte aujourd'hui 36 Membres dont 5 se trouvent à l'étranger et 31 à Istanbul.

Ils ont tenu à venir très nombreux en ce jour de fête, pour apporter au Gr.: O.: de Turquie l'hommage de leur profond attachement et ils me chargent de vous exprimer leur profond gratitude pour le geste que vous avez eu en enrolant notre Loge sous la bannière Turque.

Mes T.: Ill.: FF.:, notre Loge n'est pas très nombreuse, mais nous aurons toujours le souci constant de respecter ce principe traditionnel chez nous que la *qualité* doit primer la *quantité*

Quelques FF.: véritablement Maç.:, imbus du plus pur esprit de fraternité et de solidarité, fortement unis par un idéal commun; celui de travailler au bonheur de ce beau pays de Turquie, ne sont-ils pas une force nouvelle que nous venons à apporter à votre Haute Obédience, à qui nous faisons le don précieux de notre passé Maç.: et de l'enseignement que nous avons reçu sur les col.: du Temple?

D'ailleurs, le fait pour la Renaissance de pouvoir conserver le rite Français au cours de ses trav.: futurs, n'est-il pas la preuve de votre haute tolérance Maç.:? - De notre côté, nous vous disons du fond du coeur que nous sommes heureux de venir à vous, à ce Gr.: O.: qui a donné depuis 25 ans tant de preuves de la vitalité et qui acquiert par l'adoption des LL.: Homère et Renaissance une force nouvelle due à la cumulation des Rites Ecossais Ancien et Accepté et du Rite Français.

Jusqu'à présent, seul le Gr.: O.: de France avait ce grand privilège de cumuler les deux rites; aujourd'hui le Gr.: O.: de Turquie possède cette force qui le placera encore plus haut dans le concert fraternel des Obédiences Maç.:, siégeant à l'A. M. I.

C'est vous dire, mes TT.: CC.: FF.:, que nous conservons avec la plus grande fidélité, en même temps que le nom de notre chère loge, ce rite Français qui a donné de la F. M.: la définition suivante, à l'art. 1. de la Constitution :

«La Franc - Maç., institution essentiellement philanthropique, philosophique, et progressive, a pur objet la recherche de la vérité, l'étude de la morale et la pratique de la solidarité; elle travaille à l'amélioration matérielle et morale, au perfectionnement intellectuel et social de l'humanité.

Elle a pour principes la tolérance mutuelle, le respect des autres et de soi-même, la liberté absolue des consciences.

Considérant les conceptions métaphysiques comme étant du domaine exclusif de l'appréciation individuelle de ses membres, elle se refuse à toute affirmation dogmatique.

Nous tâcherons de vous prouver que les Maç. du rite Français sont étroitement liés aux Maç. du rite Ecossais par le respect des traditions et par l'observance des symboles, car nous n'oublierons jamais que la F. M. est une association à la fois traditionnaliste, initiatique et symbolique.

Elle est traditionnaliste parce qu'elle se considère comme la dépositaire des connaissances dérivant de la Sagesse antique; elle est initiatique par les buts qu'elle poursuit; la recherche de la vérité et la lutte pour le perfectionnement individuel et collectif; elle est symbolique car le symbolisme est le langage universel des F. Maç., il constitue l'ensemble des signes de reconnaissance de tous les FF. et reste en même temps un langage universel assurant la régularité, la solennité et la sérénité des cérémonies Maç.

Nous resterons donc à la Renaissance très fermement attachés à nos rites et à nos symboles qui sont les vôtres car nous sommes persuadés, avec l'Il. F. Savoir que là où le symbolisme n'est plus en usage, la véritable Maç. n'existe pas et fait place à sa caricature.

Chez les FF. de la Renaissance vous trouverez des Maç. véritablement imbus de l'esprit républicain et laïque, puisé à ce foyer qu'est le Gr. O. de France et ce sont ces idées généreuses que nous vous apportons pour contribuer avec vous à défendre ici les idées démocratiques, républicaines et laïques qui sont aussi celles de votre grand pays.

C'est dans cet esprit que les FF. de la Renaissance sont prêts à travailler avec vous pour le triomphe de notre idéal de paix, de liberté, de fraternité et de justice.

A l'aurore d'une vie nouvelle, nous vous demandons, mes TT. CC. FF., en échange de ce que nous vous apportons, l'appui puissant de vos cœurs de FF., les conseils de votre expérience et le soutien de vos énergies; nous comptons sur vous, comme vous pouvez compter sur nous, qui sommes et serons de loyaux collaborateurs pour l'édification du Temple de bon, du beau et du juste.

DISCOURS PRONONCÉ

Par le T. C. F. Georges Fotiadi, l'orateur
de la R. L. "Renaissance,"

Très P. et Très Ill. Grand Maître, TT. CC. FF. !

Si les multiples fonctions que, depuis mon initiation, j'ai eu à remplir dans la Loge "La Renaissance," m'ont réservé des moments de joie et de fierté, cet instant où, en présence d'une réunion maçonnique aussi nombreuse que choisie, je me fais le porte-parole de ma Loge à l'occasion de son passage sous l'obédience du Grand Orient de Turquie, comptera, certainement, parmi les plus heureux de ma carrière de Maçon.

Il y a quelques mois, au cours de la célébration, dans cette même enceinte du 25ème anniversaire de la fondation de notre Loge, après avoir établi l'historique des vingt-cinq années de son existence, après avoir rappelé le travail fécond qu'elle avait accompli durant cette longue période, après avoir évoqué l'ampleur de nos discussions, j'arrivais à conclure que, sans aucune fausse modestie, une Loge qui a produit un pareil effort et qui, en dehors des questions administratives courantes, a su se livrer à l'étude de problèmes d'une actualité et d'un intérêt particulièrement prenants, avait le droit de se dire qu'elle avait bien mérité de la Maçonnerie Universelle!

Ce labeur, nous l'avons accompli non seulement pour nous montrer dignes de l'obédience à laquelle nous avons appartenu jusqu'à ce jour, mais aussi et surtout parce que nous étions guidés par l'esprit maçonnique le plus pur et le plus désintéressé, parce que nous étions animés du sincère désir de propager des idées véritablement démocratiques et profondément émancipatrices. - Nous l'avons fait, par ce que nous espérions en l'avènement d'une Humanité meilleure et plus éclairée. -

Aux termes de l'accord passé, en 1932, entre les deux Obédiences intéressées, la Loge "La Renaissance," travaillant à Istanbul sous l'Obédience du Grand Orient de France devait, le 1er Janvier 1937, passer sous l'Obédience du Grand Orient de Turquie.

Or, quelles sont les raisons qui nous ont amenés à raccourcir les délais de ce passage?

Est-ce par pure complaisance? Est-ce dans un esprit d'opportuniste?

Eh bien, mes Frères! Si nous avons demandé à ce que la date de ce passage soit avancée, c'est que nous avons voulu répondre au désir hautement manifesté par le Grand Orient de Turquie et par

son Grand Maître et fournir, ainsi, à la famille maçonnique turque la meilleure preuve de notre fraternelle confiance en elle.

C'est que, à notre sens, dans la situation actuelle du monde, l'action de la Maçonnerie ne saurait s'exercer d'une façon réelle et efficace que si elle émane d'une cohésion de forces.

C'est que l'Idéal maçonnique étant commun pour tous les frères, quelles que soient les différences de rite qui les séparent, il importe en ce moment où notre Institution se trouve débordée sous la pression de ses ennemis coalisés, il importe - dis - je, de coordonner les efforts, afin de pouvoir, sinon reconquérir les positions déjà perdues, consolider, tout au moins, celles que nous conservons encore!

C'est aussi parce que, comme je le disais, il y a plus d'un an, à l'occasion de la célébration, dans ce même local, du dixième anniversaire de la République Turque, nous, enfants de ce pays ou vivant sur son sol hospitalier, avons suivi, pas à pas, avec une admiration profonde, les transformations merveilleuses que ce beau pays a subies sous l'impulsion d'un régime régénérateur, transformations dont la répercussion se fait sentir dans toutes les branches de l'activité humaine; dans le domaine social comme dans le domaine économique, dans le domaine intellectuel comme dans le domaine professionnel !

Nous avons, enfin, voulu raccourcir les délais de passage, parce que nous avons estimé qu'il était de notre devoir maçonnique de renforcer les liens qui nous unissent à nos frères turcs et de leur apporter la collaboration la plus dévouée qu'il nous fût possible de leur offrir.

Ceci est tellement vrai que lorsque la Loge s'est trouvée en présence de la motion de raccourcissement des délais, tous les frères ont répondu, dans un élan spontané et unanime, par l'affirmative.

Ce geste suffit pour démontrer quels sont les sentiments qui nous animent au fond et quel espoir nous mettons en la collaboration avec nos frères turcs.

Nous savons, en effet, que nous allons travailler la main dans la main avec des Maçons qui sont épris d'un idéal élevé et qui, après avoir longtemps travaillé dans l'ombre, ont su, grâce à cet idéal et, aussi, grâce à leur volonté inébranlable, briser vigoureusement les chaînes du passé et contribuer à la rénovation de leur pays.

Nous vous remercions donc, Très Chers et Illustres Frères, de votre accueil cordialement fraternel de ce jour qui nous incorpore au sein de la grande famille maçonnique turque et qui constitue pour nous le meilleur réconfort et le plus puissant encouragement dans la nouvelle tâche à accomplir.-

La Loge "La Renaissance," ne se distingue guère par le nombre élevé de ses membres. - Mais, vous pouvez être certains que ceux qui la composent ne vont pas faillir au devoir qui leur incombe et qu'ils continueront, sous leur nouvelle Obédience, à travailler avec le même zèle infatigable, avec le même dévouement inlassable, avec le même attachement inébranlable aux principes immuables de notre ordre. -

D'ailleurs - et nous touchons ici à un point particulièrement important - est - ce par le nombre élevé de ses adhérents que la Maçonnerie doit faire sentir son action bienfaisante et humanitaire?

Non! mes Frères, mille fois non!

Comme nous l'avons depuis 1922, soutenu dans plusieurs études et rapports, notre Institution doit constituer une élite capable de s'imposer par la valeur individuelle morale de ceux qui la composent.

Nous avons, toujours, été d'avis que les Maçons devraient s'abstenir de tout acte, de tout geste, de toute parole pouvant compromettre l'œuvre de notre Institution et jeter sur elle le discrédit. -

Qu'il faudrait, par conséquent, procéder à un recrutement de membres sévère et prudent, pouvant nous mettre à l'abri de toute désagréable surprise.

Qu'il y aurait lieu d'écarter de notre sein tous ceux qui ne veulent pas ou qui ne savent pas saisir le véritable esprit maçonnique

Qu'il conviendrait, dans un ordre d'idées général, D'EVOLUER, en adaptant les principes maçonniques aux conditions nouvelles de l'existence et en examinant dans un esprit objectif, au - dessus de toute préoccupation personnelle, ou de parti pris, les graves problèmes qui se posent, au jour le jour, à notre attention. -

Tel est, à notre avis, le programme que la Maçonnerie doit suivre et l'objectif vers lequel elle doit tendre tant en ce qui concerne l'action nationale que l'action internationale. -

Nous avons par conséquent été vraiment fiers de voir que les conclusions que nous avons votées, ici même, il y a un an, sur la question des "Attaques contre la Franc - Maçonnerie," ont été adoptées par le dernier Convent Maçonnique International tenu à LUXEMBOURG. -

Quoi qu'on en dise, la Maçonnerie n'est pas une Institution vieillie; elle n'est pas destinée à disparaître. -

Il est vrai que des fautes graves qu'il serait inopportun d'énumérer ici - ont été commises; que, bien souvent, des frères ont fait preuve d'insouciance ou de négligence impardonnables. - Mais, il n'en est pas moins certain qu'elle reste, quand même, la plus belle des Institutions et qu'elle serait encore appelée à jouer un rôle

salutaire au milieu du désarroi dans lequel le monde se débat actuellement, à condition de retrouver sa force morale d'antan. -

Tâchons de lui rendre cette vigueur! Prenons-nous de façon à ce que la DISCIPLINE, l'HARMONIE et la CONCORDE soient les trois colonnes sur lesquelles l'édifice maçonnique puisse être assis.

1935 İS'AD MERASİMİNDE SÖYLENEN NUTUKLAR

I

İnkılâb Mah. inden :

Az. KK. im.

Bu sene Mah. lerimizin İs'ad merasimlerinde, agaplarında dinlediğim tatlı, bazan da insanı ümitsizliğe sevkeden hitabelerden çok müstefit oldum. Fakat dinlediğimiz hatiblerin Mas. luğumuz ve dünya Mas. luğu hakkındaki noktâi nazarları arasında çok büyük farklar buldum. Bir hatib dünya Mas. luğundaki buhrandan bahsederken, diğer bir hatib de Türkiye Mas. luğunda seviyye düşüyor derken, üçüncü bir hatib de Mas. luğun yükselmekte olduğundan bahsetti.

Düşündüm, aceba hakikaten dünya Mas. luğunda buhran var mı? Türkiye Mas. luğunda hakikaten seviyye düşüyor mu ?

Bunlar cidden bizi çok alâkadar eden noktalardır. Bugün şu dakikada dünya Mas. luğundan bahsederken buhran olmadığını iddia etmek hiç şüphesiz doğru değildir. Bu buhranların en mühim sebeplerinben biri olan birleşmemelik, anlaşmazlık, doğuran amiller nelerdir ? Bu, Mas. olanların olduğu kadar belki de biraz daha fazla olarak "profan," cemiyetin nazarı dikkat ve merakını celbediyor. Ben düşündüm, taşındım; Mas. lukta buhran yapan, Mas. teşekküllerini hedefe yürümekten meneden, profan taarruzlarına maruz bırakan bir değil, bir çok sebebler bulunabilir. Fakat benim hatırıma gelenler üç nokta içine sıkıştırılabilir :

1 — Ahlâkî ve felsefî doktrinlerin tesirleri,

2 — Ritüellerin arkasında siyasî, dinî, milî düşüncelerin saklanması,

3 — Demokrasiyi yıkan nasyonalizm cereyanlarının Mas. Locaları içine sokulması.

Aceba dünya Mas. luğu mevzuu bahsolunca bu birleşmemelik amilleri arasında felsefî, dinî doktrinler arasında fark bulunması mevzuu bahsolamaz mı ? Bu telâkki ve kanaat ayrılıkları espri Mas. ik bakımından bir birleşmemelik âmili olmalı mıdır ? İlk

bakışta olmaması icabeder; fakat biraz derin araştırılırsa görülür ki birleşmemelik basit bir kanaat ve içtihad farkından başka sebeblere bağlıdır.

Çünkü, nasıl filosoflar, ahlâk prensipleri üzerinden noktai nazarları arasında büyük ayrılıklar olmasına rağmen, bu prensiplerin neticelerinde, akibetlerinde birleşmişlerse hakiki Mas.'ların da Mas.' idealinin istihfaf ettiği gayede hangi dinî ve felsefî doktrin takib edilirse edilsin neticede birleşmeleri icabederdi.

Biz şurada bu felsefî, dinî kanaatler üzerinde biraz durarak bunların Mas.' ideali ile münasebetlerini araştıralım. Dinde ve felsefede ahlâk, ahlâk prensipleri ile Mas.' ahlâkı arasındaki münasebet araştırılırken görürüz ki bir münevver hangi hayatta olursa olsun, içtimai cemiyet içinde, dahilde, bu muhtelif dinî ve felsefî ahlâk prensiplerinden buna veya şuna daha ziyade meyleder. Ya daha ziyade rasyonalist'tir veya daha ziyade spiritüalist'tir.

Ya deist'tir, yani Tanrı'nın vücudunu kabul, fakat vahyi ilâhiyi reddeder. Ya teist'tir, yani Tanrı'nın vücudunu kabul etmekle beraber vahy ve ilhama da inanır. Veya büsbütün ateisttir, yani dinsizdir.

Herşeyi mantıkla, akıl ile izah eden, kâinatın varlığında yalnız aklın müessir olduğunu kabul eden rasyonalistler tecrübeden ziyade tecrübelerin ilk ideallerini, ilk prensiplerini veren akıl ve mantığa ehemmiyet verdikleri için onların nazarında tradisyon'un, amprizm'in bir kıymeti yoktur. Şu halde rasyonalist bir Mas.' tradisyon'dan veya metafizik düşüncelerden ziyade realiteye ehemmiyet verir.

Binaenaleyh, dogmadik, amprik tradisyonalist bir Mas.' luğun bazı prensiplerine esir olamaz ve olamıyor...

Mevcutatın sebepleriyle meşgul olan ve hiç bir vakit tabiatın haricinde bir sebebin (Tanrı) varlığını kabul etmiyen natüralistler de kainatta maddeden başka birşey kabul etmiyen, yani "réalité physique,, e istinat eden materyalistler gibi her şeyi tabiata bağlarlar ki bu doktrini takibeden bir natüralist Mas.', ruhun ve ulûhiyetin "divinité,, varlığını kabul eden ve tastik eyleyen bir Rit'in prensiplerini pek hazmedemez.

Şu halde böyle bir Mas.', din ve ahlâk prensiplerini reddeder; ve bu esaslar dahilinde çalışmanın manasızlığına kanidir.

Bütün bu hadiseleri hakiki sebeplerini yüksek bir varlığa, madde haricinde ilâhî bir kuvvete bağlayan spiritüalistler de evvelki iki meslek taraftarlarının meyil ve noktai nazarlarının tersine ruhun ebediyetini, zekânın kâinatın inkişaf ve tekâmülünde sebep olup netice olmadığı şeklindeki metafizik prensiplerin tesir ve nüfuzu altında çalışmak ister ve müdafaa ederler.

KK.', Mas.' luk sadece bir formalizm takibeden bir teşekkül olsaydı anlaşamamazlığın sebebinin burada aramak ve bulmak mümkün

ölabilirdi. Halbuki, Mas. luk terakkiperver bir teşekkül olduğuna göre tabiatın lâyemut olan terakki kanunlarını takib ederken dinî ve felsefî telâkki farklarının tesir ve nüfuzu altında kalınmaması icab eder.

Fakat, itiraf ederiz ki, dünya Mas. luğunda gördüklerimiz tamamen aksidir.

(Dogme) cularla, muhafazakârlarla liberaller arasında devamlı bir anlaşamamazlık hükmünü sürmektedir.

Bu devirde hâlen (S. A. K.) in bir prensip olup olamayacağı üzerinde münakaşalar yürütülmektedir. Fakat, KK. im, doğrusunu söylemek icab ederse iş büsbütün başkadır. Bazı memleket Mas. teşekküllerinin üzerinden maske kaldırılırsa altından dinî ve millî bir bünye çıkar. Bu itibarla birleşmemezlik kısmen de millî, dinî bir terbiyenin verdiği hissî tabii bir neticesi telâkki edilebilir.

Bazı Obediyanslar dinî, bazıları da millî tesirlerin altında yürümektedir. Meselâ : Anglo-Sakson Locaları deist doğmatik birer Mas. teşekkülüdür. Fransada Bü. Meş. daha ziyade lâik ve siyasi; Bü. Mah. i de daha ziyade muhafazakâr ve dinî esaslara daha meyyaldir. Aynı memleketin Mas. larının birleşmemezliğini bu farkla izah belki mümkündür. Biri lâyiktir, diğeri de az çok doğmatik'tir.

İngiliz Localarının deist bir teşekkül olmaları ve doğmatik prensiplerin müdafii bulunmaları veya fransız Localarında bir idare vahdetinin temin edilememesi bizi pek alâkadar etmez. Biz esasen Mas. luktaki ne liberal bir muhafazakârlığın, ne de rasyonalist bir ahlâk felsefesinin takib edilmemesinin aleyhtarı değiliz.

Bunun içindir ki Localarımızda bu sistemleri ne atar, ne de müdafaa ederiz. Fakat bu telâkki farkları Obediyansların dahili siyasetleri şeklinde kalıp ta âlemşumul bir Mas. luğun yürümesi ve muvaffakiyeti üzerine müessir olmasaydı birşey denemezdik.

Bu telâkki farkları Mas. Obediyansları arasında bir birleşmemezlik âmili oluyor; Mas. luktaki hakikî krizi husule getiriyor.

Niçin aynı gayeye yürüyen Türkiye Mas. ları İngiliz Locaları ile münasebette bulunmasın? Halbuki İngilizler muntazam Mas. diyebilmek için onun mutlaka teist olmasını, ruhun ebediyetini, Tanrı'nın varlığını alenen kabul etmesini isterler... Bunun içindir ki bu "dogme," u musirren taleb edenlerle bu dinî kanaati Mas. a bırakan Obediyanslar arasında münasebet yoktur. Bu şeraîf devam ettikçe aynı ideale koştukları zannedilen Mas. lar arasındaki anlaşamamazlıkların, birleşmemezliğin devam edeceğini kabul etmek icab eder.

Bize gelince, ne siyasi cereyanlar, ne de din ayrılıkları hiç bir vakit âmîl olamamıştır. KK. im, bence Türkiye Mas. ları arasında bir türlü anlaşamadığımız bir nokta vardır : Ben telâkki farklarının,

birleşmemezliğin bütün sebeplerinin bu nokta etrafında toplandığını zannederim. Bazılarımız, Mas.' luğu hayır müessesesi, kimimiz ahlâk ve felsefe mektebi, kimimiz de... telâkki ederiz.

Bu iddiaları, bu telâkkileri te'lif etmeğe de imkân yoktur. Burada göze batacak bir hayır yapılmadığını görenler meyas ve münkesir oluyorlar. Buranın bir fikir lisesi, bir fikir hareketi müessesesi olduğunu kabul edenler de alâkasızlıktan müteessir.. Hiç şüphe edilmemelidir ki burası ne hayır işliyen bir tekke, bir imarethane, ne de ilmî tedrisat yapan bir darülfünun değildir. Bu iki maksat için de ayrılmış, açılmış yerler vardır. Ben öyle zannediyorum ki burası ahlâkî, içtimaî, felsefî sahalarda ritüellerle telkin yapan, bir ideal etrafında toplanabilecek kabiliyette ki şahısları bir araya getiren bir güzideler, (Elit) ler yuvasıdır. Yine hiç kimse iddia edemez ki buraya aşk ve sevgi ile bağlanmış olanlar karşılıklı tesirlerle manen olduğu kadar da maddeten istifade edememiş olsun. Buraya başka emellerle gelmiş olanlar belki aradıklarını bulamadıklarından dolayı istifade etmek istememişlerdir. Fakat Mas.' luğun faide ve faidesizliği mevzuu bahs olurken bu KK.' mıkyaş olamazlar.

İşte, KK.' im, Mas.' luğu hayır müessesesi kabul etmeyüp te bir telkin, fikir hareketlerini uyandıran bir teşekkül kabul ederek hüküm vermek icabederse Mas.' lukta hemen göze batacak eserler aranılmasına kalkmamalıdır.

Ferdte tefekkür kabiliyetini arttırmak, beşer zekâsının inkişaf ve terakkisini temin etmek gibi bir maksadı istihdaf eden bir teşekkülde bu günün eseri, ancak yarın bir realite halinde eslâfa intikal edebilir.

(Goethe) diyordu : Ferd hayatı kısadır. İlim, sanat ise uzundur. Espri nihayetsizdir. Bunu, beşer hayatı mıkyaş ile ölçmek yanlıştır. O âne değil, ta uzak istikballere, nihayetsiz hedeflere gözünü diken bir teşekkülde mıkyaş beşeriyet hayatıdır.

Bu münasebetle (Lessing) in sözlerini tekrar edeceğim. (Lessing) diyor ki : "Sen farkına varmadığın adımlarını at... Lâyemut olan mukadderi ara; fakat görülemiyor diye kendinden şüphe etme... Asla geri dönme...,

Çünkü Mas.' luk yıldızlara kavuşmak değildir. İnsan yalnız yaşadığı âne değil, beşeriyetin başlangıcından itibaren zamanların seyirleri esnasında beşeriyetin tekâmülünü göz önünde bulundurursa insanların mümkün olabilen en yüksek ideallere irişebileceğini tahmin ve ümit edebiliriz.

Fakat, KK.' hep takdir ederiz ki erişilecek hedef o kadar uzun ki, o kadar nihayetsiz ki.. ona kavuşmak kolay, hatta mümkün değildir. Bunun içindir ki asırlardanberi bin bir türlü buhranlar, felâketler geçirerek ölüm tehlikeleri içinde inliyerek yürümüş olan

seleflerimiz bize bir eser bırakmamış gibi görünüyorlar... Evet, her gün dilimizden düşmeyen, kalbimizden çıkmayan insaniyet ideali karşısında beşeriyet günden güne artan ıztıracların, ardı arkası kesilmeyen felâketlerin içinde...

Fakat; KK.:, bu Mas.: ları çalışmaktan uzaklaştırmamalı, bilâkis arzu ve gayretlerimizi canlandırmalıdır. (Spencer) in dediği gibi, bir Mas.: beşer kabiliyeti üstünde denebilecek ideallere yetişemezse bile hakikati araştırmak, arzuları canlandırmak, bütün gayretleri bir araya toplamak ve bunların hepsini beşerin saadeti için kullanmağa çalışmak gayretini gütmelidir; fakat bütün gayretlerine, bütün hüsnü niyetine rağmen beşeriyet istenilene yetişemiyorsa, sebebini beşer kudretinin zafında aranmalıdır; ve bilinmelidir ki, beşer kudreti erişecek seviyeden daima daha aşağıda kalacaktır. İşte idealist Mas.: larla realist Mas.: lar arasında daima göze çarpan fark ta burada aranılabilir.

Fakat ne olursa olsun, o yüksek ideallere kavuşacakmış gibi çalışmak ve bütün kudretini kendinin ve insanlığın yükselmesi için bir ideal önünde biriktirirken yıkıcı değil, daima yapıcı olmadığı düşünmek lâzımdır.

(Goethe) diyor ki : “kuvvetlerin canlı görünüşlerinde ilâhî bir öz aramak lâzımsa, insana düşen en yüksek vazife, kendindeki müessir kuvveti en yüksek bir amele haline getirmek olmalıdır. İşte ancak buna muvaffak olâbilenler şahsiyet olabilirler. İnsan kendindeki faaliyeti ne kadar artırır, ne kadar canlandırır, Tanrıya da o kadar yaklaşır., Elverir ki fiil yıkıcı değil, yapıcı olsun... İşte (Goethe) bu düşünce ve telkinlerle bütün insanlar için büsbütün yeni bir âlem, tamamen başka bir dünya yaratmak, kurmak istemiştir. İşte bu âlemin banisi olmak isteyen (Goethe) ilâve ediyor : “Beşere düşen en yüksek vazife, beşer esprisini muhtelif şekillerdeki tezahürlerinde daima ona uygun olabilecek kanunlarla yenilerini yaratmak olmalıdır. Olmuşlarla uğraşılmamalı, olacaklar için çalışmalıdır., Goethe, bu sözlerle real ve natüralist hadiselerle bir idealizm'e dönüyor. Bu günün realiteleri olmuş bitmiştir. Bununla yeni realiteler doğuracak ideler yaratmak lüzumuna işaret ediyor. Bunun içindir ki bir münasebetle söylediğim gibi Mas.: lar realist oldukları kadar da idealist olmalıdırlar.

Şu halde Mas.: luk hangi felsefeyi takib ederse etsin, en yüksek ve uzak gayesi beşerin saadeti gözetene ve onun icabatı önünde, mümkün olabilirse, millet hukuku yerine beşer hukukunu, hodbin kanunlar yerine sevgi kanununu koymağa çalışmaktır. Ellerinden gelse Mas.: lar milletler üstünde aynı mabuda, aynı ülküye tapan bir millet yaratmak isterler.

Mas.: olmıyan (Lamartine) de bir şiirinde şöyle diyor : “Birbiri-

mizden nefret etmenin, ırklar arasına Tanrının nefret ettiği bu hudud ve sūrları sokmanın hikmeti nedir ? Serhadlerden göğe doğru baktığınız vakit orada izler görüyorsunuz ? Onun kubbesinin bir duvarı, bir ortası, bir kenarı varmı ? Akvam, barbarlık demek için muntazam bir kelime..

Bayraklarınızı yırtınız; O vakit size başka bir ses haykıracak : Yalnız hodbinliğin, yalnız kinin vatani vardır. Fakat kardeşliğin yok...,,

Bu asil duyguyu bütün beşeriyete telkin etmek isteyen (Lamartine) de “vatanım ruyü zemin,, diyen bir beşeriyet dünyası yaratmak istiyor.

Mas.’larda (Goethe) ve (Lamartine)in tahayyül ettikleri yeni bir âlem fikrini, dünyayı müşterek bir vatan telâkki etmek idealini takdis ederler. Fakat koyu nasyonalizm cereyanları arasında böyle bir idealin tahakkuk ettirilmeyeceğini de takdir ederler. (Lamartine) şiirinin diğer kısmında dediği gibi : “Artık insanlar arasında mirası tahdid ve tesbit eden ırmaklar, dereler, denizler kalkmalı; onların yerine biricik hudud olan fikirler geçmelidir.,, İşte kâinat o fikirlerle aydınlanarak birliğe doğru yükselir.,, İnsanlar arasında en tabii hudud fikir olduğuna şübhe yoktur; fakat bugünkü nesil milletler arasında bugünkü medeniyetin yaşattığı, hırs ve kinin yarattığı hudutları görüyor. Fakat ne olursa olsun her Mas.’, (Lamartine)in âlemşumul moralinin ölmez olan bu esaslarını sönmeyen, hatasız bir (dogme) olarak yaşatabilir.

(Lamartine) , bu necib duygusile idealist Mas.’lara terceman olmuştur. Evet, Mas.’lukta birleşmenin, birlikte çalışmanın bir program, bir plân ile yürümek mecburiyetinin ifade ettiği mana da, gaye de budur. Nitekim, (Goethe) yi Mas.’ mabedine sürükliyen ideal de bu olmuştur.

İşte yalnız bir dogme olarak hakiki Mas.’ların kalblerinde yaşayan bu en yüksek ideale bir hayal demektense, gecenin karanlığından, yeni ziyadar bir günün doğabilmesi ihtimalini varid görmek ve olacaktı gibi çalışmak daha doğrudur. Çünkü, “yarın sevginin, aşkın, ümit ve sebatın doğuracağı bir istikbaldir...,” Ona erişilecekmiş gibi koşmak, yürümek lâzımdır.

(Herder), kitabei mezarına şöyle yazdırmış : NUR-SEVGİ-HAYAT
Nur ve sevgi, hayatın mes’ut tecellileridi; bir varlığın temelleridir. Mas.’luk ta bütün ritüellerimizde, sembollerimizde bu triniteyi telkin eder.

KK.’im, sözlerimi bitirirken şunu da ilâve edeceğim ki, Mas.’lar kendilerini yaratırlarken diğer taraftan da bir plân dâhilinde muayyen, fakat daima yükselen ve yürüyen bir ideal için birlikte çalışmak mecburiyetindedir. Bu vesile ile burada (Ludvig) in sözünü

tekrar edeceğim. (Ludvig) diyor ki : Mas. lar yalnız birşey yapamazlar. Seve seve aldıkları yüksek vazifelerde birleşemezler; müşterek bir plân ile birlikte yürüyemezler... Mas. luğun ferd tekâmülünde bir dereceye kadar muvaffak olduğunu kabul ederken âlêşumul rolünde ki muvaffakiyetsizliğinin hikmetini (Ludvig) in işaret ettiği noktada aramak doğru olur.

KK. im, biraz da birlikte birbirimize yardım ederek yürüyelim... Bu gidişin elem ve ıztırabı veya zevk ve neşesi varsa paylaşalım; çünkü ıztırab birlikte olursa taksime uğrar, zevk ve neşe ise taksim edilirse iki misli olur. Mas. luk buhran geçiriyor diye müteessir olmayalım. Mabedler yıkılsa da Mas. ideali yaşar; o hiç bir vakit öldürülemez. Buhran geçiren Mas. luk değil belki ona sadakat etmiyenlerdir...

İdealleri çabuk sönen insanlar, bedbaht olanlardır. Yaşamak için, bedbaht olmamak için nur-sevgi-hayat kalbimizde yaşatılmalıdır.

Üs. Muh. Mim Kemal

KK. im,

Mah. imin beni Hat. lik vazifesine intihab etmesi huzurunuzda bir kaç söz söylemek fırsatını bana bahşetmiştir. Mesleğimizin tarihine, esasatına ve gayesine müteallik olarak bu sakf altında verilen kıymetli konferans ve musahabelerin, bilhassa Muh. Reisimizin şimdi dinlediğimiz ilmî hasbuhalinin yanında söyleyeceklerimin çok sönük kalacağını bildiğim halde KK. imin hoşgörmelerinden cesaret alarak sözüme devam edeceğim.

Toplantımız (İnkılâb) Mah. inin yeni vazifedarlarını yerlerine oturtmak olduğuna göre Mah. vazifedarlarının nasıl çalışmaları, ne gibi vasıfları ve şartları haiz olmaları lâzım geldiği mukaddemesile söze başlamağı münasip buldum.

KK. im: bir Mah. in idaresi uhdelere mevdu BB. in başlıca vazifelerinden biri o devrei faaliyet için tanzim edecekleri çalışma programının Mas. luğu alâkadar edebilecek mevzular üzerine kurulmasını hazırlamaktır. Bu suretle mesainin daha semereli olmasına hizmet etmiş olurlar. Şübhesiz bir Mah. in idaresi kolay değil, pek güç bir vazifedir. Bu vazifeyi alanlar KK. inin hürmet ve muhabbetine liyakat kazanmış olduklarını bilfiil isbat için çok çalışmağa mecburdurlar. Mas. disiplininin kendilerine ayırdığı selâhiyet dairesinde vazife görürken mesuliyetin hak olarak kendilerine bahşettiği imtiyaz ve hukukun tanınmasını istemeleri de hoşgörülmedir. İşte bir Mah. in âhenk ve intizamını ve KK. im arasında anlaşamamazlığı doğurabilecek hadiselerden tevakkıyı temin eden en büyük âmil bu karşılıklı münasebetin takdir edilmesi olacaktır. Bu da

Mas.: prensiblerinin bir Mas.: a yapacağı telkinlerin en başında gelen hoşgörme ve fergâtle mümkün olabilir. Aksi takdirde büyük bir itimadla tevdi edilmiş bir vazifeyi bir gurur nişanesi veya faydasız bir yük gibi taşıyan bir vazifedarın intihabında isabet mevzuubahs olamaz. Bu gururu kalbinde taşıyan veya vazifenin yüksekliğini takdir edememek za'fını gösteren Mas.: a düşen vazife hiç olmazsa vazife kudsiyetini çiğnememesidir.

Vazife KK.: in itimadının bir ifadesi olarak verilmiş olursa, alan için seve seve taşınır ve sahibine şeref verir; yok, her hangi bir grubun kuvvetinden istifade etmek, hatır ve gönül ile rey toplamak suretile alınan vazife iğreti bir elbise gibi sahibine uymaz. Bu vesileden bilistifade takdir ve şükran ile kayıd ve ilâve etmek isterim ki Türkiye Mas.: luk camiasında canlı bir hareketin ifadesi olan intihab faaliyeti bütün Mah.: de eski devirlerin can sıkıcı intihablarının acısını unutturacak şekilde cerayan etmiştir. Mah.: lerde reylerin intihab edilênler üzerinde ittifaka yakın ekseriyetle toplanmış olması intihablarda isabetin bariz bir tezahürüdür.

Mah.: lerde çalışma tarzı nasıl olmalıdır? KK.: im, mutad mesainin bizleri gayemize ulaştıracağına kani değilim. Celselerde tersimatı okumak, işaretleri vermek, aynı sual ve cevapları noksanziz teati etmek, her celsede D.: kesesine hasis miktarda T.: atmâk, Mas.: ların resmi toplantılarında aranılan vakar ve sukûneti ihlâl edercesine el şakırdatmak maksada ulaşmak için asla kâfi değildir. Ma.:edlerimizde mesaimizin cansız kalmasını arzu etmeyiz ve etmemeliyiz. Vaktini sadece bu mesaiye hasreden bir Mah.: in tekâmül yolunda müsbet adımlar atacağından ümidvar değilim. Hemcinsine hakikaten nafi olmak gayesini gütmek icab eden bu kıymetli KK.: in böylece binlerce saati fevtetmeleri cemiyeti beşeriye için telâfisi mümkün olmayan bir kayıp değil midir? Bu KK.: in hüsnü niyetlerine rağmen faydasız kalmaları onları ciddiden inkisara uğrattıyor ve fütura düşürüyor. KK.: in bir çoğunun Ma.:edlerden uzaklaşmalarının sebeb ve hikmetini burada aramak doğrudur. İş görmek isteyen her ciddî Mas.: mutad mesaiye bağlanmaktan, celselerde bisud müzakere ve münakaşalardan bizar ve münkeşirdirler.

Gerçi KK.: in Ma.:edlerinden uzaklaşmaları keyfiyetinde lâkaydinin de âmil olduğu göze çarpmakta ise de mesainin cazibeli bir şekilde icrasını temin edecek esbabın istikmalî bu uzaklaşmaları bir dereceye kadar bertaraf edeceğini ümid ederim. Şu halde mesainin istediğimiz gibi cazibeli olmaması sebebini Mas.: ların lâkaydisisinden ziyade programsızlıkta aramalıyız. Memleketimizde çalışan ve aynı gayeyi istihdaf eden iki otoritenin mesailerini henüz müşterek bir programla tesbit edememeleri resmî ve felsefi derecelere mensub KK.: in şevk ve gayretlerine rağmen istihdaf edilen gayeye doğru

emin adımlarla yürümelerine mani olduğu gayrı kabili inkârdır. Remzî Mah. lerle yüksek kârgâhlar içtimainın aynı günlere tesadüf etmesi yüzünden bilhassa yüksek der. li BB. iki taraftan birini ihmal etmek mecburiyetinde kalıyorlar. Bunların mesaisinde matlûb intizam ve ahengi temin edebilmek için her iki otoritenin muayyen ve karşılıklı bir programla yürümelerine kat'î ihtiyaç vardır. Bunun için birbirinin mütemmimi olan bu iki otoritenin mesai programları arasında bir münasebet ve âhenk bulundurulması hususu teemmüle muhtaçtır. Neden aynı gaye etrafında toplanan ve bir memleket Mas. luğunu teşkil eden Türkiye Mas. luğu mesailerinde, idarelerinde halâ birleşmemiştir ? Bugün müşterek bir program olsun yapılmamıştır ! Bu da zaman işi midir ? Sadece bir hüsnü niyet bu işi temine kifayet etmez mi ? Çok temenni ediyoruz ki bu sene iki otoritenin karşılıklı göstereceği hüsnü niyet mesaimizi muvaffakiyetle tetvic edecek bir program vücuda getirmiş olsun. Böyle bir programın faydası hiç şüphesiz KK. in muntazam devamı ve devemlerinden beklenen maksadın husulünü temin edecektir.

KK. im, diğer bir noktaya da temas etmek isterim. O da Mah. lerde verilen kıymetli konferansların dar bir programın tatbiki yüzünden faydası mahdud kalmasıdır. Bu yüzden KK. arasında yakınlaşma vazifeleri azalıyor. Adeta her Mah. aşağı yukarı diğer Mah. lerle münasebeti münkati ve kendi âlemine münhasır kalıyor. Mas. luk yakınlaşmak, sevişme ve anlaşma yollarile insaniyetin tekâmülüne çalışan bir teşekkül olduğuna göre takib edegeldiğimiz klâsik programların bizi bu maksada kavuşturamayacağını teslim etmek lâzım gelir.

KK. im, Cemiyetimizin mevcudiyeti ile alâkadar bir nokta daha var ki bunda da düşündüklerimi müsaadenizle izah edeceğim. Hepiniz teslim edersiniz ki Mas. luğu kalite itibarile yükseltmek lâzımdır. Haricin mesleğimize müteveccih olan ve pek te dostane olmayan nazarlarını tashih için bu lâzimeye lâyık olduğu ehemmiyetle riayet etmek hepimize düşen bir borçtur. Fakat bizim en az ehemmiyet verdiğimiz bir noktanın bu olduğunu da huzurunuzda itiraf etmeği kendime bir vecibe bildim.

Bir K. imizin Mas. luk seviyesi düşüyor, tarzındaki feryadı şayanı teemmüldür. İçimize alınacak haricinin sadece iyi bir adam olmsı kâfi değildir. Ne mütevekkiler, ne de sütünlarda figüran vaziyetinde kalan ilmî varlığı şahsına münhasır KK. ler ile iftihar etmenin büyük bir değeri olmasa gerek. Bir Mas. öğrencisi, aynı zamanda öğreticidir. Teşekkülümüzü güzideler birliği haline getirebilmek için bünyemizin keyfiyet kıymetini her şeyden evvel nazarı dikkate almak mecburiyetindeyiz. Bu yalnız teşekkülümüzün selâmeti namına değil, istihdaf ettiği idealin realize edilebilmesi için de bir

lâzimedir. Her vesilede “aramıza fena insanlar alıyoruz; haricileri alırken çok dikkat etmeliyiz,” diyoruz. Ben bu sözlerin doğru olmadığına veya olduğuna işaret etmek istemiyorum. Bu sözleri sütunlarda yer almış KK.: in huzurunda tekrar etmekle onları lüzumsuz yere rencide etmekten sakınalım. Bu bir lâzime ise sözden ziyade tatbikatında nazarı dikkata almak kifayet etmez mi ? Sinemize girmiş ve K.: unvan ve imtiyazını almış genç KK.: i bu yolda tenkidlerle müteessir etmenin faydasızlığına kaniim. Bir zamanlar bizler de böyle tenkid ediliştik. Bu acı sözlerin kalbimizde bıraktığı fena tesir kolay kolay zail olmuyor.

Sizlere biraz da remzî Mah.: lerin idaresini deruhde eden Bü.: Meş.: heyeti umumiyesile bu Mah.: ler arasındaki münasebetten bahsedeceğim. Şurasını itiraf etmeliyiz ki bu umumî heyetle Mah.: ler arasında irtibatı temin eden murahhaslarımız bu vazifeyi icab ettiği kadar selâmet ve isabetle ifa edemiyorlar. Bence Meş.: Heyeti umumiyesi ruznamesi Mahafile tebliğ edildiği vakit İsviçre Localarında olduğu gibi bizde de bu mevzuların Localarda ehemmiyetle münakaşa ve müzakere edilerek murahhaslarımızın tenvir edilmesi hususu usul ittihaz edilmelidir. Bu usul hem murahhasın vazifesini kolaylaştırır; hem de murahhas tezini daha emniyet ve vukuf müdafaa eder. Bunun diğer bir faydası da gayri vakıfane yapılan müzakere ve münakaşaların öldürdüğü zamanı tasarruf etmektir. Bazi Obediyanslarda bilhassa İsviçrede Meş.: Heyeti Umumiyesi ruznamesinde yazılı mevzuları Mah.: inde müzakere etmiyen murahhasa Heyeti Umumiyede söz verilmez.

KK.: im, hasbühalimi daha uzatıp vaktinizi israf etmekten ictinab ederek sözlerime nihayet verirken ve Mah.: imizin bu devrei faaliyeti esnasında Mas.: luk için hayırlı olabilecek mesaisinde muvaffak olmasını dilerken hitabet mevkiinden de bütün KK.: i saygı ile selâmlarım.

Hat.: İsmail Memduh

II

Selâmet Mah.: inden :

Ünlü Üs.: larım, saygıdeğer KK.: im

Selâmetin bu toplantısına gelmek suretile bize karşı gösterdiğiniz muhabbete teşekkür ederim. Vazifedar KK.: bu mesuliyetli mecburiyete ancak KK.: inin teyeccüh ve yardımına güvenerek

cesaret etmişlerdir. Her şeyden evvel şunu bildirmek isterim ki, eğer bu seneki çalışmada biz de bizden evvelki vazife KK.'inin muvaffakiyetini gösterebilirsek kendimizi mutlu bileceğiz. Onların verimli yollarında yürümek, çalışmalarını örnek tutmak programımızın hareket noktasıdır. Ülkümüz Selâmeti selâmet yolunda yürütmek, Büyük Meş.'imize yararlı olmaktadır. Büyük vaidlerle öğrenmektense işle, onun hayırlı neticeleriyle sevinmeği daha uygun görüyoruz. İnsan oğluna ilk kurtuluş ışığını gösteren evrensel ülküsünü tayin eden Mas.'luğa başka bir ülkü aramağa lüzum yoktur. Her yerde olduğu gibi evvelâ bu toprağa ve onun evlâtlarına yararlı olmağı düşünmenin Mas.'i bir vazife olduğunu umuyoruz. Yasalarımıza sadık kaldıkça, KK.'imize saygı ve sevgimizi devam ettirdikçe muvaffakiyetin husuline emin bulunuyoruz.

Genç Türk Cumhuriyetinin biz bahtlı evlâdları önümüzde hergün genişleyen, güzelleşen milletine ümit ve neşe veren bir devirde yaşamakla bahtiyarız. Büyük milletimizin hergün biraz daha bolluğa, refaha kavuştuğunu görmekle mes'uduz.

Tekâmül yolunu genişletecek, tekâmül binasını süsliyecek, kuvvetlendirecek kurumlardan biri de Mas.'luktur. Onun camiasına dahil olan Selâmet bu çalışmada kendisine bir pay ayırmak ve bunu muvaffakiyetle başarmak ister. Asrın bilgilerini, ihtiyaçlarını en kısa bir zamanda memlekete yerleştirenlere, toprağının servetini arttıranlara, gün geçtikçe milletini kuvvetlendirenlere karşı teşekkür etmek insanca olduğu gibi Mas.'.ca da bir borçtur. Bugün, Mas.'ların ülküleri çerçevesinde bulunan hüriyyet, müsavât, kardeşliğin ve demokratik sistemlerin üstünlüğünü yapanlar Mas.'i bir hizmet görmüşler demektir.

Bundan on sene evvel bu kürsiden ilk nuru veren sayın Ustam: "Hareketinin klavuzu sevgi olsun, varmak istediğini sevgi tayin etsin.," demişti. Bugün birinci çeki.'i alırken, onu yalnız sevgiyi kuvvetlendirmek, birliği temin etmek için kullanmağa and içiyorum. Halkımıza katılacaklara her şeyden evvel bu öğüdü vereceğimi vadediyorum. Az. KK.'im! Sevgiyi arttırmak, ouu her şeyden üstün tutmak hareketlerimizde onun klavuzluğuna baş vurmak yegâne hedefimizdir. Değerli Bü. Üs.'larım, saygıdeğer ziyaretçi KK.'im! Size candan gelen teşekkürleri tekrarlarken saygılarımızın kaynağı sevgimiz olduğunu bildiririm.

Üs.'. Muh.'. Hüseyin Kenan

**

Sayın Üs.'. larım, sevgili KK.'. im!

Her yeni Üs.'.ı Muh.'.in yerine geçtiği toplantıda hatibin bir söylev yapması âdetdendir. Birkaç sene ara ile ikinci defa olarak bu mü-

nasebetle ve bu sıfatle huzurunuzda söz söylemek fırsatını buluyorum. Pek eski olmamakla beraber on senelik bir Mas.' sıfatile mensubiye-tinden bir manevî haz duyduğum mesleğimiz hakkında bazı düşünceler söylememe müsaade ediniz. Bütün dünyanın geçirdiği krizin akis-lerini Mas.' luk da yakından hissetmektedir. Dünyayı sarsan kararsızlık, atiden ümitsizlik, bunlara ilâveten maişet kaygusu Mas.' saflarında da tesirini göstermekten geri kalmamıştır. Düni kanaatlerimizin yeni düşüncelerle karşılaşarak tezelzüle uğraması, yep yeni içtimaî ve iktisadî sistemlerin vücud bulması müesses teşekküllerin bünyeleri üzerinde hayli tahavvüller husule getirmiştir.

Eski olduğu kadar derin bir felsefenin canlandırdığı Mas.' luk camiası da tabiatile bu inkilâbların yarattığı değişikliklere tabi kalmaktadır. Onun içinde de bu inkilâbların tesiri görülüyor. Bazı yerlerde Mas.' luk faaliyetinin tamamen durdurulduğuna şahit olmaktadır. Serbest düşünen ve ferdi hürriyetlerin tekemmülüyle bütünün ahenkli yürüyüşünü ve refahını temine çalışan bir kütlenin bir azasının K.' lik hissini sıkı bağlarla birbirine bağlı olarak cemiyet içinde faaliyette bulunması bazı ictimai sistemlerin hoşuna gitmiyor. Ritleri itibarile gizli çalışan bu cemiyetin gizli emeller peşinde koşan teşekküllerle hiçbir müşabeheti olmadığı düşünül-miyor. Beşeriyette doğruluk ve sevgi meşalesini nesilden nesle intikal ettirmeğe çalışan Mas.' luk yer yer sarsıntılara hattâ inkıtaa uğrasa dahi fikir asla mahvolmayacaktır. Zira hiçbir kuvvet düşün-mek kabiliyetini kazanmış olan insanlarda hürriyet ateşini ve kemale erişmek isteğini söndüremez.

İşte KK.'im tarihin en eski zamanlarındanberi bu umdeleri müdafaa etmiş ve etmekte berdevam olan Mas.' luğa karşı, hayır yalnız Mas.' luğa değil, onun nurile aydınlatmak istediğimiz bütün acuna karşı büyük bir vazife ile yüklü bulunuyoruz. Her zamandan ziyade birbirimize yaklaşmak, safları boşaltmamak lâzım. Aramızdaki sevgi ve ittihat ancak bizi haricin taarruzundan himaye edebilir. Unutmayalım ki kuvvet ittihatadır. Müttehit ve şuurlu bir ekalliyet başı boş bir ekseriyeti daima idare etmiştir. Lâkin Mas.' luk âlemine bakarsak ne görüyoruz. KK.'imizin bir kısmında ümitsizlik, rabitalarda gevşeklik, şaşkınlık. Mah.'ler eskisi gibi ziyaret edilmiyor. Herhalde göze bir gayrı tabilik çarpıyor. Demek ki Mas.' luk da bir dönüm noktasında bulunuyor. Demek ki Mas.' luk da dahi yeni Eilan'lara ihtiyaç hasıl olmaktadır. Tabiatile bütün dünya yeni prensiplerin, yeni sistemlerin vukua getirdiği değişikliklerle sarsılırken Mas.' luk sakit kalmaz. Mas.' lar yeni düşünüşlerin, yeni görüşlerin icablarını nazarı itibare almak mecbu-riyetindedir. Asıl olan hedefinden ve umdelerinden ayrılmaksızın

mesai tarzlarını, faaliyet tarzlarını bu icablara uydurmak mecburiyetindedir.

Bu noktaya gelince Türk Mas.: luğu hakkındaki düşüncelerimi söylemek isterim. Millete Cumhuriyet idaresini veren, memleketimizde derin inkilâplar yapan, temamiyle yeni bir idare tesis eden Atatürkün Türk Mas.: luğunun faaliyetini ulus için hayırlı ve faideli göyerek bizlerden memnuniyetle bahsettiklerini işitmekteyiz. Demek ki Türk Mas.: lugu diğer bazı memleketlerdeki Mas.: KK.: imiz gibi korku altında çalışmak yahut büsbütün faaliyetini tatil etmek tehlikesi karşısında bulunmuyor. Budunumuzda Mas.: luğun çok iyi işler başara-bilmesi için lâzım olan şerait mevcut bulunduğu halde bütün Mah.: Üs.: larının şikâyet ettikleri devamsızlık neden ileri geliyor? Mas.: işçileri toplu olarak Ma.: edlerinde çalışarak acunun yükselmesine ve irişmesini istihdaf ettikleri tekemmüle varmasına uğraşırlar. Devam-sızlık dolayısıyla kıymetli işçilerin mühim bir kısmı mesaiden uzak kalacak olursa Mas.: luk kuvveti zafa uğrar; tabiatile bu zaf mesaimiz üzerinde hemen tesirini gösterir. Fransızca güzel bir söz vardır: La critique est facile, mais l'art est difficile.— Evet tenkit kolaydır; yalnız şunu da söyleyeyim ki bir eseri, bir işi ciddî olarak tenkit etmek çok zordur. Fakat alelûmum yapılan tenkitler için çok zehin yormayız. O anda aklımıza geleni söyleriz. Bazan bir müddet sonra kendi yaptığımız tenkitleri yine kendimiz tenkit ederiz. Her ne ise, mademki Türk Mas.: luğunda sezdiğim bir devamsızlıktan, gevşeklikten bahsediyorum. Bunun önüne geçmek için ne yapmak lâzım-geldiğini düşünmek de en ileri gelen Mas.: luk vazifelerimdir. Binaenaleyh düşündüklerimi arz edeyim :

1 — Renaissance Mah.: Muh.: inin hatibinin geçenlerde verilmiş olan ziyafetde de tekrar ettiği gibi Mas.: lukta kemiyetden ziyade keyfiyete dikkat etmeli. Haricî âlemde her sevdiğimiz bir kimseyi Mas.: yapmağa çalışalım, fakat hemen Mas.: luğa sokmağa kalkış-mıyalım. Hazırlık devresinde olgun bir hale geldiğine kanaat getir-dikten sonra kendisini Mas.: luğa takdim edelim. Bu cihete dikkat edecek olursak yüzlerini yalnız iki - üç celse gördüğümüz KK.: lere artık tesadüf etmeyiz. Mas.: luğa talip olanların hepsi aynı his ile müteharrik değildir. Gerçi haricîleri içimize alırken bir sürü mua-meleye tabi tutmaktayız. Fakat itiraf edelim ki haricîyi bize takdim eden üç BB.: in bu alış merasiminde büyük rolü vardır. Mas.: lar üç BB.: in haricî hakkındaki sözlerine tabiatile itimad etmektedirler. Binaenaleyh haricîyi Mas.: luğa tanıtan K.: ler üzerlerine büyük bir mes'uliyet almış bulunuyorlar. Burada çok müdekkik, çok hassas olmak lâzımdır.

2 — Türk Mas.: ları kâfi derecede birbirlerini tanımıyorlar. Gerçi üyesi fazla olan bir cemiyette herkesin birbirini tanıması güç

ise de İstanbuldaki Mah.'lerin adedinin çok olması bu tanışmayı büsbütün güçleştiriyor. Yirmi BB.' ile çalışan bir Mah.'in yüz BB.' ile çalışandan daha iyi neticeler alacağına kani değilim. Bu tarzı mesai bilâkis Mas.'ları ayrı ayrı kümeler haline sokuyor ve bütün Türk Mas.'larının birbirlerini tanımalarına mâni oluyor ki bu hal Mas.'luk için büyük bir zaafıtır. Binaenaleyh Bü.' Meş.' bundan böyle İstanbul vadisinde yeni bir Mah.'in açılmasına müsaade etmemelidir. Hattâ mümkünse azası az olan Mah.'lerin birleşmesi yolunda yürümelidir. Aynı ecnebi lisan ile çalışan Mah.'lerin birleşmesi de çok muvafık olmaz mı?

Ayda bir defa aşağıdaki büyük salonda ilmî Mas.' şurası toplanmalı, Mas.'nik konfiranslar verilerek münakaşalar yapılmalı. Bu salon oldukça geniş olduğundan Türk Mas.'larının mühim bir kısmını istiab edebilir. Böylelikle hem Mas.'lar birbirini daha iyi tanıyabilirler hem de birbirinin fikirlerinden istifade ederler.

3 — Yüksek felsefelerle müteharrik olan bir cemiyetin iyi bir kütüphanesi olması lâzımdır. Bu dert yeni değildir. Her zaman tekrar edilir. Fakat daha henüz istenilen derecede tahakkuk ettirilememiştir. Mas.'luk bir ilimdir. Kitapsız ise ilim olmaz. Bu nokta üzerinde çok ısrar etmiyeceğim. Zira yüksek seviyeli KK.'ime ilmin, kitapların kıymetinden bahsetmek küstahlık olur. Yalnız umumî arzunun istediğimiz şekilde tahakkuk ettirilmesini dileriz. Mas.'luğa dair dünyanın her tarafında çıkan mecmuaların getirilmesi lâzımdır. Bir çok işleri başaran Meş.' Heyeti Daimesinin bu ciheti de nazarı itibara alacağına ümidimiz vardır.

4 — Mas.'luk ilmî ve felsefî faaliyetlerinin yanında makûs talili olanlara, biçarelere yardımı da bir vazife bildiğinden Mah.'lerin teker teker yaptıkları yardımı bir araya toplayarak yani hasenat kiselerinin muhteviyatını birleştirerek daha toplu ve daha faydeli bir surette kullanılmasını temin etmeli. Bu iş için teşkil edilecek komisyon her Mah.'den bir B.'i aza almalı. Himayei Etfalden haklı olarak öğünüyoruz. Fakat bir çocuk ile iktifa eden analara benzemeyelim. Mas.'luk velûdtur, kısır değildir.

5 — Mas.'luk dünyada ahlakî ve ilmî tekâmülü başarmağa memur bir teşekkül olduğuna göre haricî alemde bu vazifesini ifa etmeli ve propogandasını yapmalıdır. Mas.' Üs.'ları haricte bu yolda konferanslar vererek haricîleri bu amaca doğru ilerletmelidirler.

Saygıdeğer KK.'im, işte size fikrimce hemen başarılması lâzım gelen esaslı noktaları saydım. Bunlar benim düşüncelerimdir. Bu akşam bunlardan bahsedişim de yeni sayın Üs.'ımızın yerine oturma merasimi münasibetiyle Bü.' Meş.', Yü.' Heyet ve bütün hemşire Mah.'lerin mürahasalarının burada bulunmalarındır. Bir Mas.' için düşüncelerini serbestçe söylemek en mukaddes vazifedir. Ben

vazifemi yaptım. Doğru düşünüp düşünmediğimi de taktir sizlere aittir. Yeni Sayın Üs.:ımız Hüseyin Kenanın, diğer hemşire Mah.:lerde yerlerine oturan yeni Sayın Üs.:ların da başlayacakları 1935 senesi çalışmalarının bütün Mas.:luk ve bilhassa Türk Mas.:luğu için hayırlı olmasını ve Türk Mas.:luğunun yeni bir elan ile pupa yetken yüce dalgaları yararak amacına doğru yürümesini temenni ederim.

Hatı: A. Fahri

III

Nar Mah.:inden :

Sevgili KK.:im,

Hakkımda yüksek bir sevgi tecellisi olarak Üs.: Muh.:lik mevkiine seçildiğimden dolayı evvelki celsede arzettiğim teşekkürü tekrar etmekle derin bir zevk duyuyorum.

Bu tezahürü, aynı zamanda Mas.:ik mesaiye daha fazla zaman ayırmaklığım için muazzez KK.:imin bir emri olarak telâkki ediyorum.

Henüz yaşını tamamlamayan Mah.:imizin bu yaşta en çok himmete ihtiyaç gösterdiğini düşünerek vazifenin yüksek ehemmiyetini de takdir ediyorum.

Maddî ve Manevî sahada mesaimizin hayret verici neticeler doğurması için hepimizin harareti sönmeyen ve eksilmeyen bir aşk ile mefkûremize bağlanmamız ve mefkûremiz uğrunda ahenkle çalışmamız lâzım olduğuna kaniim. Gerçi Ma.:ede gelenler; önlüğü takanlar hep mefkûre aşkının esiri olduğuna inanmak isterler. Fakat KK.:im zülfiyara bağlanırken mevcudiyetinden, benliğinden, hürriyetinden, ihtiyar ve iradesinden başka bir şey gaip ettiğini hissedenler hakikî aşık sayılamazlar. Hürriyet için esareti seve seve kucaklayanlar davalarında sadakat gösteren insanlardır.

Bunun için KK.: , çalışma derecelerini ölçerken nefislerimizi fedakârlık mizaniyle mürakebe etmemiz lâzımdır.

Ma.:edeki çalışmalarımız mefkûremize doğru bizi bir az daha yaklaştırıcı fikrî, ahlakî, ilmi, felsefî ve maddî hareketler olduğuna göre haricî alemde sıkılıp, bunalan ruhlarımız için bu çalışmalar hayatımızın en heyecanlı saatlerini, en tatlı zamanlarını bize yaşatmağa vesile olacaktır.

Üs.:larımız Mas.: ahlâkı; yaşadığı zamanın yüksek ahlâk telâkkilerine dayanan prensiplerdir diyorlar. O halde ahlâk ve bunun ideal telâkkileri ve muasır ahlâk vaziyetleri neler olduğunu bilmeden bu aşk badiyesindeki susuzluğa tahammül-güç olduğunu söylemeğe lüzum yoktur. Ancak bu ahlâkı öğrendiğimizdedir ki mefkûremizin şekil ve semailini remzen çizen hendesî hatlara esas manaları vermek imkânı olacaktır.

Kendisine olan sevgimin mertebesini aşk derecesiyle tavsif ettiğim bir güzelin yüzündeki esas hatlarını olsun gözümü kapadığımda tecessüm ettiremezsem aşkımın samimiyetine inanmamakta haklısınız. Mas.: luk mefkûresi üzerimize yığılacak uzun asırlar silsilesinin görünmez ufuklarından bize göz kırpan bir ateş, bir yıldızdır. Gerçi ilk bakışta, bu fanî alemde bizim etrafımızı saran yıldızlara göre bu yıldızın bir fevkalâdeliği olduğunu görmemek mümkün değildir. Fakt bu görüş ve bu duyuş Mas.: mefkûresinin yüksek aşkını duymak ve yaşamak için hiç de kifayet etmez.

Önümüzde yığılan asırlar zirvesine doğru başımızı kaldırmak ve bunun için de fikren ileriye koşmak, çok koşmak; yolda bizi yolumuzda alakoyacak cazibelere, nefsin aldatici temayüllerine kapılmamak, mefkûreden başka bir varlık, ondan başka bir kıymet tanımamak lâzımdır. Bu cezbe, bu heyecan, bu aşk aştığımız mesafelerin uzunluğu ile mütenasiben kuvvet bulacaktır.

KK.: im (Şopenhauer) in dediği gibi insan aşılması mümkün olmıyan bir âlemdir.. Onun için biz mefkûremiz yolunu kendi nefsimizde bulacağız. Şu halde başlıca mesaimiz tefekkürdür. Mürakabei nefistir. Ma.: edimiz tefekkür kaynaklarından taştan her türlü fikirlerin akup döküldüğü bir yerdir. Bu fikirler burada binayı insaniyetin malzemesini, harcını kurmak için sarf edilecektir.

KK.: ; büyük bir yapının yapıcısı olduğumuzu düşünerek mesaimizde tam bir ahengin tesisine ihtiyaç olduğunu unutmamalıyız. Bir divarın iki tarafına dizilen divarçılar ancak karşılıklı mesai birliğiyle duvarı düzgün ve şakuli olarak vükseltmeğe imkân bulabildiklerini göz önüne alarak büyük yapıcı KK.: in gerek Ma.: edde ve gerekse haricde birbirleriyle kalp ve ruh bağlılığını muhafaza etmeleri en ileri şartlarımızdandır.

Hayatta söylenen söz, yapılan fiil ve hareket geri dönmesi mümkün olmıyan şeyler olduğunu düşünüyorumda vazifemin ağırlığını daha fazla duyuyorum.

Verdiğiniz selâhiyetle elimdeki Mat.: ayı bütün Ma.: ik mesaide kıymetli fikirlerinizin yüksek ifadeleri olan gözlerinize serbest bir akış temini için kullanacağıma inanmanıza yalvarırım.

KK.: im; fikrimin diğer bir K.: in görüşüne göre kıymetsiz olmasını, ihtimal değil, bir hakikat diye peşinen kabul ettiğimi arz ederim. Ancak bu binanın harcının tesamuhla kıvama geldiğini hatırlayarak bana da müsamaha ile iltifat edeceğinize emin olmak isterim.

Üs.: Muh.: Hulûsi

IV

VEDAT Mah.: inden :

Muh.: Bü.: Üs.: , Murahhas, Mah.: KK.: im,

Geçen yıl, gene böyle, alkış ve teşviklerle, arkadaşlarımı ve beni vazife başına sevkedüp gitmişiniz.

Ziyafetten sonra, kendi kendimle kalınca, o akşam, «Bir Üs.: Mah.:in ve bir Mah.: in Mas.: luğa karşı vazifesi nedir?» diye sormuş ve :

Façizm, Rasizm ve daha yeni yeni başka kisveler giyip de insanlığa hükmetmek isteyen “fanatisme,, ve “cléricalisme,, ve “obscurantisme,, in Mas.: luğa, yani fikir ve vicdan serbestliğinin son kalesine, başka yol ve silâhlarla hücum etmekte olduğu bu vakitlerde, bir Üs.: in Mah.: ine ve o Mah.: in de Mas.: luğa karşı vasifesinin nekadardır ağır olduğunu anlamıştım.

Çünkü, harbten yılmış, sulh beklemekten yorulmuş, sabretmekten usanmış olan insanların gevşemiş damarlarına kolaylıkla sızabilen o yılan gibi soğuk ve yılan kadar zehirli kara kuvvetlere karşı koyabileceğimiz kuvvet :

Yalnız on beş günde bir, ve on beş günde bir iki saat toplanan, gündüzün işile, geceleyin ailesile uğraşan, dini ve dili ayrı, her tarafa yayılmış ve yayıldığı için dağılmış sembolik, kılıcı kesmez bir kuvvet idi.

Bir de, bu iki hasmın çalışma suretlerine, kullandıkları vasıtalara bir bakarsak :

Birisi, bir partinin bir “clique,, in menfaati peşinde koşar, altın için silâh çeker... öteki hayrın ve tekâmülün aileden vatana, vatandan da bütün insanlara geçmesini ilân eder.

Birincisi yalanla kandırmak için “Société,, nin en saf ve en cahil tabakalarına müracaat eder, karşı koyanları ezer, can alır, kan içer, (aşikârim !) der, fakat gizli çalışır.

İkincisi hür düşünür, hür yaşar, eyiyi sever, eyilik yapar, başkasının hürriyetine hürmet eder.

Roma, sinesindeki rezaletleri örtbas etmek için “ Ben Tanrının vekiliyim, Tanrı yanılmaz ,, diye bağırırken... Zavallı Groussier kardeşimiz, Pariste, Stavisky “scandale,, i münasebetile, kendisine, “Stavisky Mas.:mu idi,, diye soran muharrir, “değildi, fakat olabilirdi, insan yanılabilir,, beyanatında bulunuyor.

İşte bu vaziyeti görüb de acı duyan bu Mah.: Üs.:ının kardeşlerine ve Mas.: luğa karşı çizdiği kendi vazifesinin esas noktaları :

Mas.: luk kütlelerinin kavileşmesi, onu teşkil eden hücrelerin

mücadele kabiliyetini arttırmak suretile kabil olabileceğinden, o hücrelere girmek isteyenlerin en evvel fikri serbest, ahlâkı mazbût, maddî menfaat beklemeyüp fedakârlığa hazır, faal ve “énergique,, “élément,, lardan olmasını temin etmek; bir de o “élément,, ların içimize girerken beraber getirdikleri vasıflarını “discipline,, ve terbiye suretile, “énergie dynamique,, e tebdil edüb, mesleğimizin yüksek gayesine isal etmek.

Bu nazik ve güç vazifeyi başarmak için ömüz başımızdaki eski 4. Muh.: Üs.: dan, ve iki tarafımda iki kuvvetli kol gibi uzanan, sütunlarda dizili KK.: imden cesaret alarak yürüyeceğim... Geçen sene benimle vazifede bulunan Üs.: lardan görmüş olduğum müsmir yardımdan dolayı hepsine hürmetle teşekkür ederim.

Üs.: Muh.: Esayan

* * *

Muh.: Üs.: ve sevgili KK.: ,

Her isat merasimini müteakip yeni envarın takibedeceği çıkır hakkında bir program tertip ve ilân etmesi bence çok muvafık bir usuldür. Düşünülecek olursa kanunlarımızla tahdit ve tesbit edilmiş mesai haricinde hiç birşey yapılamıyacağı ve envarın teşebbüsü şahsisine pek az saha bırakılmış olmasına rağmen bu usul yine faydadan hali değildir. Çünkü bu münasebetle hatalarımızı arayup bulmaya ve yeni sene zarfında içtinap etmiye bir vesile daha ihdas edilmiş oluyor. Mütekâmil her ferdte olduğu gibi her camiada da nefsin tenkidi terakki ve teali yolunda en büyük amil olmuştur. Mas.: luk âlemi haricî nazarından gizlenmiş, harekât ve faaliyetini görüp tenkit edecek ne bir matbuat ve ne de efkârı umumiye vardır. Binaenaleyh her fırsat düştükçe bizler kendi ef'alimizi kendimiz görüp hata ve sevabımızı takdir ve tenkit etmekteyiz, hem de tenkitlerimizde gayet açık ve samimi, sert ve adil olmağımız icab eder. Aksihalde için için tefessüh eder ve nihayet sukut ederiz.

Kanunlarımız hatalarımızı görüp ikaz etmeliği herkesten ziyade hatibe tevdi etmiş bulunduğundan da anlaşılıyor ki her kesten ziyade titiz ve uyanık olmak vazifesi hatiplere teveccüh ediyor. Böyle hayatî bir vazifeyi acaba kanunlarımızın tayın. Bü.: lerimin ümit ettiği tarzda ifa edebilecek miyim?.. ifa edebilirsem ne bahtiyarlık.

Mas.: lukta maksadımız, K.: lik dairesinde ahlâkımızı ıslah, fikren yükselerek evvelâ kendimize, imkân da olursa âlemi haricîye faydalı olmaktır. Mas.: luk bu gayeye vasıl olmak için evvelâ sinesine kabul edeceği eşhası sıkı bir tahkikattan geçirerek çoklar içerisinden azları seçiyor. Saniyen kabul ettiği ferdlere K.: lik duygularile bir arada yaşatabilmek için nifak ve noktayı nazar farkları ihdas edecek bilûmum doğmatik bağları meydandan kaldırıyor. Bu sözleri teferruatından tecrid edecek olursak nazara çarpan

esas müntesibini arasında bir kaynaşmak temin etmektir. Bu neticeye nazaran, hareket noktası olan şu dakikada, pek haklı olarak dilimizin ucuna bir sual geliyor. Maksudımızda acaba ne derecede muvaffak oluyoruz?.. Bu suale herkes ne suretle cevap verecekse kendisi bilir, benim vereceğim cevap şudur : Evet, muvaffak oluyor, fakat matlûb derecede olamıyor...

İşbu muvaffakiyet hususundaki noksanımızdan dolayı ötedenberi şikâyet ettiğimiz devamsızlık, lâkaydî, samimiyet noksanı vesaireyi sebep olarak göstermiyeceğim, bence bunlar sebep değil neticedir, asıl sebep İdealizm noksanıdır. İnsanlar yanlış telâkkiler, sui terbiye; cehalet, teassup, ve bunlara benzer başka amil ve tesirler tahtında birbirlerinden ayrılmış, şayet bu amiller kaldırılacak olursa pek alâ bir yaklaşmanın mümkün olacağına, ancak bunun için fikrî itilâ ve ahlâkî bir seviye birliği lâzım olduğuna iman ve itikat etmek icab eder; işte bu samimî iman ve itikadın bir aşk derecesine vasil olmasına biz Mas.'nik İdealizm diyoruz. Bizleri birbirimize kaynaştırarak, bilhassa umumî samimiyet ve musamahayı mütekebile ruhunu temin edecek bağ Mas.'nik idealizm bağıdır. Aksihalde bütün harekâtımız mukallitlikten ve bütün muvaazamız lâfu gûzaftan ibaret kalacaktır. İdealizm noksanı neden hasıl oluyor?.. Kendimiz mi idealist olmıyan şahısları kabul ediyoruz, yoksa idealist olarak kabul ettiğimiz eşhas ideallerini aramızda mı kaybediyorlar?.. Bence bunun ikisi de camiamız için muzır olduğundan tetkike şayan görüyor ve tasrih ediyorum.

1 — İdealist olarak içimize kabul edildikleri halde kısa bir zaman zarfında ideallerini kaybedenler vardır. İdeallerini kaybeden bu zümre hakkile tetkik ediledek olursa idealist kisvesile karşımıza çıkmış hayalpereslerdir. Hayalpereslerde kafa ve kalp, ruh ve fikir bir nisbeti mütasaviyede inkişaf etmiş olmadığından muvazeneli muhakemelere doğru bir netice çıkaramıyorlar. Mas.'luk ismini işitmişler, fakat dünya üzerinde bulduklarını unutarak bulutlar ve yıldızlar arası bir camia ve teşekkül tasavvur ederek sıralarımıza girmişlerdir. Kısa bir müddet zarfında tasavvurlarını bulamadıkları için inkisarı hayale uğrayarak camiamızla bağları gevşiyor, benliklerini kaybediyorlar, bırakıp çekilseler ne alâ, halbuki bunu da yapamıyarak içimizde yaşıyorlar, fakat daima mânasız şikâyetlerini, sukutu hayallerini mevzu ittihaz ederek hakikî ve tehlikeli Mas.'aleyhtarlığı yapıyorlar.

2—İkinci zümre, değil Mas.' idealizmini hattâ hiçbir idealizmi kavrayamıyacak, ruhunda bir hahiş, insanı bir emel taşıyamıyacak şahıslarıdır ki bunları gafletimizle sinemize kabul etmiş bulunuyoruz. Bu gibilerin ağzından ekser defa işitilmiş şöyle bir söz vardır: Mas.' olduk amma

birşey anlamadık, bu ise birşey değilmiş derler. Bunlar Mas.: İükta yeni bir sahne, hergün yeni bir perde oyunu bekliyen mahdut zihniyetlerdir. Bunların bir kısmı aradığını bulamadığı için çekiliyorlar, fakat bir kısmı içimizde kalıyor, üzerlerine terettüp eden kanuni mecburiyetleri yapıyorlar, meselâ, hazineyle muntazamdırlar, Mah.: de devamlıdırlar, fakat prensip mefhûmile bir tezat teşkil ederler, kendilerine "Mas.:luk yanyor, koş.." diyen olsa kemali lâkaydile bu haberi kabul ederler, çünkü Mas.: luk ile ruhî bir bağları olmamış, içlerinde Mas.: idealine ait hiçbir kaygı taşımamışlardır; binaenaleyh yansa ne kaybederler. Bunlar maneviyat öldüren mücrimlerdir, bunlara karşı bir ceza yoktur. Haricî kanunlarda da böyle değil midir? Mürailere, müzevirlere, yalancı ve müfsitlere, hamiyetsiz ve hatırsikenlere karşı ne ceza tertip edilmiştir? — Hiç.. Bizde de bu maneviyatı sarsan, Mas.: mefhûmlarını küçülten, sıralarda cansızlık, ruhsuzluk ihdas edenlere kanunlarımız eyi nazarla bakar. Fakat bunların bu fena rolü oynadıklarından dolayı yine camiamız mes'uldür.

Mas.: luk samimî idealist olmak şartile her ferdi camiasına kabul eder ve bunun için de kanun ve nizamatını, mefkûre ve umdelerini öyle tertip etmiştir. Meselâ, Mas.: luk bir bakışla muhafazakâr, diğeri bir bakışla ahrar, başka bir bakışla ise inkılâbçıdır. Tahlil edelim:

Muhafazakârdır çünkü, siyasete karışmaz, kırala olan borcu kırala, Tanrıya olan borcu Tanrıya vermekte müntesibinini serbest bırakır. Vatan, milliyet, Tanrı kaygıları taşır, bir papası bir imam ile kendi sıralarında bile dizdize, başbaşa oturtmakta bir mahzur görmez, kendisi için müteassıb olmamak şartiyle her dindar da makbul ve mergubtur. Silsilei meratibi vardır, sıkı bir disipline tabidir ve ananata bağlıdır.

Mas.: luk ahrardır, çünkü demokrattır, Mah.:lerini ademi merkezile idare eder, hürriyet, müsavat ve uhuvvet ümdelerini esas olarak kabul eder.

Mas.:luk inkılâbçıdır; çükü cebrü şiddeti reddeder, inkılâpçıdır; çünkü terakkiperverdir, bakışı tan yerine müteveccihdir, hergün yeni bir ışık bekler, doğrudan doğruya dimağa nüfuz ederek zihinlerde bir inkılâb ihzar eder, eskiyi yıkar, yeniyi kurar.

Mas.: luk aslında beynelmilelci ve insaniyetçidir ve fekat Türk, İngiliz, Fransız, Alman vesaire Mas.: luğu namleriyle milli lehçeler alır ve bunu kendi akidelerine mugayir addetmez.

Kapılarını bu kadar geniş açıp her sınıf ve meslekte, her cins ve mezhepte insanları kabul etmesine mukabil bir şartı vardır, bu şartı da arzettiğim gibi samimî idealist olmak, temiz nasiyeli bir itikat sahibi bulunmaktır. Halbuki biraz lâkaydimiz yüzünden

mütecanis, omojen bir kitle peyda ve matlup derecede samimiyet bağı ihdas edemiyoruz. İctimaî bir teşkilâtız; beşer cemiyeti için çalışırız ve fakat camiaya hesap vermek mecburiyetini hissetmeyiz; hiç kimsenin işimize karışmasını istemediğimiz gibi haricin tenkidatını kale bile almayız; harice Mah. imizin birtek pençeresi bile yoktur; teşkilâtımızda kendimiz amir, kendimiz memuruz, kapılarımız tahti emniyettedir; böyle olduğu halde arzu ettiğimiz muhiti ne için ihdas edemiyoruz ?

Yeni envarımız bu sene zarfında Vedat Mah. Muh. i dahilinde bu noktayı takviyeye çalışacaktır; bütün harekâtımız ve teşebbüsâtımızda daima bu ciheti düşünerek ef'alimizi tayin edeceğiz, bir hariciyi teklif edenlerden o harici hakkında geniş malûmat istiyeceğiz, bütün manevî mes'uliyetin tahkikata memur edilen BB. den ziyade teklif edenlere teveccüh etmesini talep edeceğiz. Bir B. in hatırı için teklif varakası imza edilmesine katiyen meydan ve imkân bırakmıyacağız. Mah. imizin en kuvvetli ferdlerini tahkikata memur edeceğiz. Gayelerimiz kemiyetten ziyade keyfiyete istinat etmekle mümkün olacağından sıralarımızın figüran veya dekorlarla doldurulmasına katiyen müsaade etmiyeceğiz.

Bundan sonra dahilî tasfiyeyle meşgul olacağız, Mah. mesaisinden uzak kalmak için teallül gösterenlere ruhan bizimle beraber K. nazerile bakmıyacağız; bu yolda inat edenlere yanlış anlaşılan Mas. nik müsamahadan istifade ettirmiyeceğiz. Mah. i Mas. nik tatbikat mektebi vaziyetine sokmak için azami gayret sarfedeceğiz, Mah. imizi sırf bir içtima mahalli değil hakikaten bir idealin canlı timsali gibi telâkki ederek oraya o idealin sadık müridlerinin kemali hürmet ve itikatla icabet ile, saçtığı münebbih ve hakikat nurundan istifade maksadını takip ettikleri kanaatini telkine çalışacağız. Mah. in bizler için yeni bir kuvvet, yeni bir neş'e kaynağı, insanlık zevkini veren hararetili bir ocak olması başlıca maksadımız olacaktır.

Mas. luk nefsinin daima tenkidi sayesinde asırlar zarfında küf ve pas peyda etmiyerek taze kalması, irticaa hiçbir zaman alet olmasile, buhranlara maruz kalmışsa bile daima galip gelmesile, anasırı meyanında her zaman akıl ve faziletin hâkim olduğunu isbat etmiş bulunuyor. Hasımları her ne derse desinler, Mas. luk ebedî bir yenilik hareketi esrarını keşfetmiş olduğundan mazide oynadığı çok faydalı rolü atiyen dahi oynayacaktır. Mas. luk cebren kabul ve tatbik edilen bir kanaat değil, akıl ve mantıktan doğmuş bir ihtiyaçtır, Medeniyet ve Mas. luk arasında bir mukayese yaparsak aynı maksadı haiz olduklarını görürüz, çünkü medeniyet olsun, Mas. luk olsun, beşerin akli ve ahlâkî yükselmesiyle refaha ermesi maksadını istihtaf ederler, bu netice birliğine nazaran her ikisinin de aynı

ihitiyaçtan doğduğuna hükmetmeğimiz icâb eder, çünkü aynı sebebler aynı neticeyi verir, bence Mas.: luk ve medeniyet birbirinin cüzü layenfekki, birbirinin mütemmimidirler.

Bu azim ve hahişle idare başına gelen envarınız maksadında muvaffak olması için BB.: inin müzaheret ve itimadına güvenecektir. Diriğ edilmemesini dileriz.

Hat.: H. Agopyan

V

ÖZKARDEŞ Mah.: inden :

Muh.: Üs.: ve Az.: KK.: im,

Bundan birkaç celse evvel Mah.: imizde Üs.: lık hakkında ufak bir hasbühalde bulunmuştum. Üs.: da bulunması lâzım gelen meziyetleri, Üs.: in omuzlarına yükletilen mesuliyetleri, Üs.: dan beklenen vekarı, müsamahakârlığı, bilgiyi, duredişliği saymış ve musahabemi şu sözlerle bitirmiştım : “Tasvir ve tahayyül etdiğim Üs.: ı dinlediniz. Bir dakika tefekkür ediniz, kendinizden memnun musunuz ? Ben bu yazılarımı hazırlarken çok düşündüm, ve henüz tam bir Üs.: olamadığımı itirafdan çekinmiyorum., demiştım. Bu itirafımın akisleri daha dinmeden, Üs.: lığı bile kendime çok görürken ÖZKARDEŞ'in birinci matr.: sını kabul etmeğimiz sözlerimin samimiyetinden şüphe ettirebilir. Hayır, KK.: im, emin olunuz, o gün de samimî idim, bugün de... Ben kendimi bu Muh.: Mah.: in idaresine lâyük görmüyordum, görmüyorum... fakat, sizler, derin bir muhabbetle bana : “Şarka geç, şu kürsüye otur, biz sana yardım edeceğiz., dediniz. Ben, emrinizi ifa ettim, siz de vadinizi unutmayınız. Bir Mah.: de her K.: in, derecesi ne olursa olsun, Env.: dan bulunsun, sütunlarda otursun, birer vazifesi vardır. Çır.:, dikkatli ve gayretli bir ameledir. Buraya tenevvür etmek için gelir. Her bahse karışmaz, dinler. Büyüklerinden aldığı direktifleri aynen tatbik eder. Mas.: lukdan bir hak beklemez, fakat Mas.: luğun kendisine birçok vezaif tahmil ettiğini bilir. Bir elinde azim ve dürüstü alâmeti olan kalem, diğeri elinde irade ifade eden çek.: bulunur. H.: taşı yontmağa kuvvetle ve sevinçle çalışır.

Ref.:, iş bilen bir amele olmuştur. Çır.: ğın yonttuğu H.: taşı tesviye eylemeğe başlamıştır. Ona, vazifesini ihtar hacet yoktur. Güzeli çirkinden ayırd edecek kadar tecrübesi vardır; Üs.: in masaisine faal bir şekilde iştirak eder.

Üs.:, - birçok şeyleri bilmediğini müdrük olmakla beraber - bildiklerini öğretmeğe çalışır; hakikati araştırır. Anladığını anlatacak, anlamadığını istihkar etmiyecektir. Senelerin; tetebbuların, tecrübe-

lerin, tefekkürün verdiği bir mahviyetle kendisini ancak bir çir.: ustası gibi telâkki eder, nefsinden ferâgat ederek evvelâ en yakini olan KK.: ini, sonra muhabbet hududlarını genişleterek insanlığın bütün rükünlerini sever. Hali ile, ahlâkile, doğruluğu ile, çalışmasile, hulâsa hayatının her anile etrafındakilere hüsnü misal olur. Üs.: 1 Muh.: , nihayet bir nazımdır. İşleri tevzi, eserleri tetkik, intizamı teminden başka elinden ne gelir? O Mah.: e tam ve mükemmel diyebiliriz ki, Üs.: 1 Muh.: in Üs.: 1 Muh.: liği ancak celseleri açmak ve kapamaktan ibaret olsun. ÖZKARDEŞ azaları iki sene birinci matr.: yı tutan KK.: ine bu zevki verdiler. Hiç şüphe etmiyorum ki - üç adedindeki uğurlu tesadüfün yardımile de - bu üçüncü Üs.: lık ta tam bir tesanüt içinde geçecektir. Muh.: Mah.: KK.: ime, yeni Env.: a gösterdikleri teveccüh ve itimaddan dolayı bütün kalbimizle teşekkür ederiz. Mah.: de esen tatlı samimiyet havasının içinde çalışmak çok zevklidir. KK.: imiz, şayet faaliyetimizde bir gevşeklik görürlerse, daima gösterdikleri muhabbetden ayrılmıyarak ve mesuliyetin bir kısmını da omuzlarına alarak, bizi ikaz etsinler. Biz, Az.: KK.: im, yalnız sizin sevginize istinat ediyoruz, o sevginin verdiği kuvvetle çalışacağız.

Davetimize icabetle Muh.: Mah.: imizi nurlandıran Bü.: Meş.: ve Yüksek Heyet mümessillerine, Muh.: Mah.: Üs.: 1 Muh.: leri ve murahhasları ve ziyaretçi KK.: ime gerek Muh.: Mah.: ve gerek şahsım namına saygı ve şükran hislerimi sunarım. Kendilerinden Mas.: ik yaşı çok küçük olan bu K.: inizin söyliyeceği sözleri büyük bir müsamaha ile dinlemelerini ayrıca rica edeceğim. Fakat müsamahaları yalnız bu akşamki bu açılış nutkuna munhasır kalmasın. Senelik mesaimizin tanziminde, tatbikinde, idaresinde noksanlar görürlerse, acemiliğimizi unutmıyarak, bizleri mazur gör-sünler ve bizi ikaz etsinler...

Bu Matr.: yı bana teslim eden NAZMÎ DUHANÎ K.: im, - Türk Mas.: luğunun bu tecrübeli ve fedakâr emekdarı, - bu akşamki merasimle vazifesini ikmal etmiş olduğunu zannetmesin. Bir senelik Üs.: 1 Muh.: liği esnasında bütün KK.: ine gösterdiği alâka ve muhabbeti, Muh.: Mah.: e hasrettiği sa'yi ve zamanını bu sene de bizlerden esirgememelidir. Esirgemeyeğine emin olmakla beraber, geçmiş hidematı için kendisine medyun olduğumuz teşekkürata haciz koyuyorum. Bu kürsüden ayrılacağım gün, ancak, mahcuz teşekkürlere, irşadâtı için yeni şükranlar ilâve ederek, kendisine, Muh.: Mah.: imizin merbutiyetini ve saygılarını takdim edeceğim.

Az.: KK.: im, İs'at merasimlerinde irad olunan nutukların esasını yeni Env.: in programı teşkil eder. Bizim programımız Muh.: Mah.: in kuruluş merasimi esnasında okunmuştu. İlim sahasında çalışmak, hasenatımızı dağıtmayıp şümüllü bir hayır müessesesi

kurabilinceye kadar sadakalarımızı biriktirmek, KK.: arasındaki bağılıyı arttırmak... İşte programımızın ana hatları... İlim sahasındaki çalışmamızın ilk eseri Muh.: Mah.: imizin neşrettiği Mas.: luk tarihine aid kitaptır. İkinci cildini teşkil edecek yazılar hazırdır. Maddî ve malî sebepler mani olmazsa, onu da tenkit nazarınıza arzedeceğiz. Bilvesile, kitabımızın satılmasına delâlet eden Muh.: Mah.: Üs.: 1 Muh.: lerine teşekkür etmeği bir vazife addediyorum. Hasenata müstacel ve mübrem yardımları reddetmeksizin toplanan paraları sıhhi ve ictimaî yardım komisyonumuza devrettik.

KK.: arasındaki tesanüde gelince, kemali memnuniyetle diyebilirim ki, Muh.: Mah.: imiz, hepimizin aile ocağı olmuştur. Hususî nizamnamemizin yabancıların aramıza kabulü hakkındaki sıkı kayıtlarına rağmen aramıza üç yeni KK.: almağa muvaffak olduk. Bu KK.: imiz, Mas.: luğa, Muh.: Mah.: imize bağılılıklarını şimdiden isbat etmişlerdir. İleride de, skrütenlerimizde aynı isabeti göstermeğe çalışacağız. Azası mahdut olan Muh.: Mah.: imizin yeni vazifedarları yerlerini değiştirmiş eski vazifedarlardan müteşekkildir, denebilir. Aynı programı aynı isabetle tatbika azmedecekleri tabiidir. Vazifeli KK.: imin "Uzun nutuk istemez, kısa kes., tavsiye ve tenbihlerini bilmem, ne dereceye kadar, yerine getirebildim. Çok söylemişsem, affınızı dilerim. Kıymetli vakitlerinizi daha işgal etmiyeceğim. Yalnız, müsaadenizle, bütün Mas.: lara kredo teşkil edebilecek birkaç satırı okumakla sözüme nihayet vermek isterim. Okuyacağım satırlar VOLTER Üs.: ımızın KALAS'ın muhakemesi için hazırlanmış olduğu müdafaanameden alınmış, edebiyatta "Allahtan İstiane," namını taşıyan güzel bir Mas.: ik derstir :

"İnsanlara müracaat etmiyorum. Tekmil mevcudatın, tekmil mükevvenatın ezeli ALLAH'ı olan Sana müracaat ediyorum. Bu kâinat içinde kaybolan zavallı insanlara, cihanın diğer zerrati tarafından hissedilmeyecek kadar küçük olan biz mahlûklara, herşeyi veren, iradesi ebedî olan Senden, müsaade edersen, tabiatımıza bağılı olan kusurlara büyük bir merhametle bakmak lütfunda bulunmaklığını tazarru edeceğim. Bu kusurlar bizim felâketimizi mucib olmasın. Sen, bize, kalbi, asla birbirimize gazez bağlamak, eli, haşa, birbirimizi boğazlamak için vermedin. Nihayetsiz kudretini o suretle istimal et ki, müşkül ve geçici bir hayatın yüküne tahammül edebilmek için birbirimize yardım edelim, birbirimize dayanalım. Elemlî ve fani vucutlarımızı örten elbiseler, teknil garip âdetlerimiz, teknil natamam kanunlarımız, manasız ictihadlarımız, bizim indimizde muhtelif, Senin indinde ise müsavi olan teknil ictimaî mevkilerimiz, adam denilen atomları birbirinden ayırd eden ufak farklar, kın düşmanlık ve zulüm alâmetleri olmasın. Seni tahayyül için gün

ortasında mum yakanlar, güneş ışığı ile iktifa edenlere tahammül etsinler. Seni sevmek farzolduğunu söylemek için üzerlerine bir beyaz örtü geçirenler, siyah yünden bir manto altında aynı sözleri söyleyenlerden nefret duymasınlar. Eski ve yeni lisanlar ile Sana ibadet müsavi olsun. Elbiseleri kırmızı ve mor renklere boyanmış olanlar, bu dünyanın ufak bir köşesinde küçük bir çamur yığımına hâkim bulunanlar, ve herhangi bir madenden mamul birkaç yuvarlak parayı ceplerine dolduranlar, servetlerini mahviyetle kullansınlar. Diğerleri, yani bu saydıklarımın mahrum kalanlar kıskanmasınlar, çünkü kıskanacak, gururlanacak hiçbir şey yoktur. Tekmil insanlar kardeş olduklarını tahattur etsinler. EmegİN semeresini kol kuvvetile gasbeden haydutluktan nasıl nefret ediyorlarsa, canlar üzerinde, ruh üzerinde gaddarlığın tatbikinden dehşet duysunlar. Eğer harbleri ortadan kaldırmak kabil değilse, ki - bence bütün Mas.:lar bihakkın vazifelerini yaparlarsa, ona da muvaffak olabilirler - biribirimizi sulh ve sükûn içinde parçalamıyalım, biribirimize kin ve husumet beslemeyelim. Mevcudiyetimizin her ânını ta Siyamdan Kaliforniyaya kadar kullanılan bin türlü lisanlarla, bu dakikayı bize bahşeden lütüf ve inayete karşı tazarrua hasredelim, biribirimizi sevmeğe yemin edelim.,,

KK.: im, Üs.: Muh.: lik vazifeme başlarken, bu yüksek dua, Volter'in çizdiği bu güzel program, sizin samimi muhabbetinizden aldığım kuvvete yeni bir kuvvet ilâve edecektir.

Üs.: Muh.: G. Hamdi

TEAVÜN [*]

Teavün, manayi zahiri ve lugavisi itibarile yardımlaşma demekten başka bir şey değildir. Fakat teavünün bu şekil ve vasfı sureti zahirede pek basit olmakla beraber bu mastarın istihdaf ettiği gaye pek vasi ve şumullüdür. Tabiatta hiç bir madde, hiç bir şey yoktur ki anın vucudpezir olması diğer bazı avamilin, diğer bazı anasırın yardımına arzı iftikar etmiş olmasın. Şu mevcudat ve mükevvenatın, bu avalimi meriye ve gayri meriyenin bir nizam ve intizam dairesinde, bir insicâmı tam içinde görünmesi, bulunması hep birer teavünü tabiînin mahsulü ve anın semeresidir. En ufak bir hâbbeden en büyük bir kubbeye kadar nazarı dikkat ve im'anımıza tesadüf eden bunca şeyler hep birer eseri teavün, birer mahsulü tesanüttür. Demek oluyor ki bu âlemde herşey, her vücut, her mahlûk yukarıda zikrettiğim üzere bütün bu âlemi uzvî ve gayri uzvide

[*] Bursadaki Muh.: Nar Mah.: inde söylenmiştir.

görülen kâffeî mevcudat birer tesadüf eseri olarak gelmeyüp hep birbirinin mütemmimi, yekdiğerinin mülâzım ve muavini olarak tekâmül edegelmiş demektir. Meselâ bir nebat kuvvei namiyesini, toprağı teşkil eden bir çok mevaddı kimyeviyeden, bu mevaddı kimyeviyenin güneşten, harareten, rutubetten, havadan elhasıl bin bir türlü teamüllere, tehallüllere mazhar olarıktan meydana çıkıyor, en cılız, en çelimsiz bir nebat ile en iptidâî ve vahidülhücre bir zihayâtın varlığı bu şekilde vücud bulduğı anlaşıldıktan sonra bunun bugüne kadar tekâmül etmiş eşkâlile nazârî ibtihacımıza maruz tabiatın bediezarları, kuşların nazarruba renkleri, anların samianuvaz nagmeleri güllerin, çiçeklerin, günagûn ezharın revayihi meşamperveri hep birer teavün eseri olduğı hakikati de tecelli eder. Bu itibarla tabiattaki bu teavünü tabiînin mevcudiyeti bu şekilde tetkik edilirken insanlar ki mahlûkatın ekmeli olarak vücade gelmiştir, teşekkülâtile, telâfif ve tearici dimağıye, merakizi teakkuliye ve idrakiye ve sairesiyle diğeri züvilhayâtın teşekkülâtına kat kat faiktir, bu tekâmülât sayesinde bu teavün ve tesanüd keyfiyetini daha vasien müdrük olması lâzım geleceğine nazaran uhdesine çok büyük vazifeler tahmil edilmiş oluyor ki âlemi insanideki ferdi ve umumî saadetin, refâhiyetin tekâmülü yolunda hemcinsinin iyiliklerine çalışmaları iktiza ettiğı gibi maruz kalacakları her türlü sefaetlere, istirablara da mani olmaları icab ediyor. İnsanlar bu nevi müzaheretini kendi nefsinde duyabilmek hassasile yaratılmış olduğuna rağmen bunun aksisile mütezahir olması lâyıık değildir. İnsan bu hassa ve meziyeti ihraza muvaffak olduğı andan itibaren vicdanî zevki, içtimaî vazifeyi nefsinde cem ve teksif etmiş bulunuyor demektir. İşte bu bir nevi fazilettir ki davayı liyakat asıl bununla mukayeseye lâyııktır.

Benibeşerin en yüksek meziyetlerinden asıl ve esas olan meziyet budur ki bundan gayri meziyet itlakına seza ne varsa hep bundan iştikak eder, bundan sonra gelir. Bu tarife göre hayri celbe, şerri defe çalışmak yolundaki insanlar beşeriyetin gayei matlûbesine erişmek için hayatları müddetince yürümek isteyen bu tekâmül eyleyen insanlardır. İnsanlık vasfı gerçi umumîdir, fakat biz burada bu evsaf ile yürümek isteyen insanları kastediyor, bu sıfatla mevsuf olanları tebrik, geride kalanların da bu kemalâta mazhariyetlerini diliyoruz ki beşeriyetin tekâmülü, insanların alâyişle dolu, ademiyyetin mefhûmundan cüda olarak ömürgüzar olmasından ziyade davayı fazileti nefsinde toplıyarak beşeriyeti musdaribenin alâm ve ekdirına ve - Beni Adem azayı yekdiğerend - hikmeti beligasına tamamen sadık olmuş olsun. Yoksa bunların davayı fazilete bedel enaniyetle yaşaması, yalnız şahsiyetini düşünmesi pek fecidir. Bu öyle bir bedbahtlıktır ki sahibi ne de olsa hakir ve zelildir. Bununla beraber

kendisinden sonra gelen kendi gibi fani olduğunu zanettiği bir âleme kıymetli hiç bir hatıra bırakmayacaktır. Burada hatıra diyoruz gerçi hatıra olarak bir şey, bir eser bırakmak mümkündür. Fakat hatıratın envai itibarile biri makbul, diğeri merdud olabilir. Mesela zemzem kuyusuna karşı yapılan ihanetkâr hareket dolayisile ibkay nam edenle bir Hilâli Ahmer, bir Himayei Etfal müesseselerini tesis suretile teyidi nam ve şan edenler arasındaki fark ve tefavütü tahli eyleyecek olursak birinin fenalıkla, diğerrinin mahasini insaniye ile ömürgüzar olduktan başka ebedî bir hatıra bırakmağa muvaffak olduğunu anlarız ki bu anlayışta derin bir tevakkuf ve mülahaza mevcuttur Zira bize lâzım olan asıl noktai nazar budur ki mahasini ve mezayayı âliye ile mütehalli olan şahsiyetlerin fani zannedilen bu âlemden infikâklerinde bırakacakları çok kıymetli hatıratın hepsi hemcinsine, nesli müteselsili beşere gerek filen, gerek mânen edecekleri hizmetlerin derecei kudsiyetile yad ve tizkâr olunanlarıdır ki bu dâhi sahiplerinin lâyemut bir hayata olan şu mâzharîyetleri mücerred insanî teavün ve tesanüdün hakikî duygusu ile mütehassis ve amîr olabilmeleridir. İşte teavünün bu derece kıymetli olmasına nazaran bir az da bunu tahlile uğraşalım. Gerçi bu keyfiyeti siai idrak ve ihatasında bulundurmayan bir B.: tasavvur edilmezse de şöyle bir kaç noktai nazari zikretmek muvafık olur zannındayım: İnsanî faziletlerden, hassatan teavünün insanlık vasfına en lâyük bir vasıf ve fazilet olduğu anlaşıldıktan sonra bu teavün hareketine nerede başlayacağı ve nerede nihayet bulacağı meselesi kalır ki burada, bu hususî izah sırasında birinci safta olarak gelen bir teavün; evvelâ nefse olan teavündür ki ancak bu sayede varlığını idameye muvaffak olan bir kimse kemâlatı insaniye ve ahlâkiyeyi iktisab ederekte nefesine olan bu teavün ve hizmeti eserile varlığının beka ve idamesine sai olur ki bu varlık ile de ailesi efradına, ve bir az daha sonrâ muhitine teşmili muavenet imkânını bulabilir. Bu imkânları lâyük veçhile temin ettikten sonra bu teavün kudretini biraz tevsî dair ile sarf ve idare ile umumîleşen bu teavün şeklini biraz daha ileriyâ götürmek teavünün muhayyel gayelerine doğru yürümek demek olacaktır. İşte bu insiyak itibarile teavünün hududunu tahdid imkânı kalma demektir. Şuhalde evvelâ şahsî olarak başlayan yardım hareketi kendi harimine, hariminin biraz daha ötesine, komşusuna, memleket efradına, daha uzak şehir sekencesine, ve binnetice beşer namil yaşayan bilûmum insanların bekayı saadet ve selâmetine matû olabilecek kâffeî vesait ve avamilin temin ve tatminine çalışma hakikî mefkûreye en lâyük ve tebcile en şayan bir hareket olacaktır. Teavünün bu medlûl ve mefhûmu hilâfına olarak bazı kimlik selerinin bu yardım kudretini yalnız nefesine hasr ve kasrı gerçi şahsını

bir müddet bekasına medarı olabilirse de insanlığın hakikî şiar ve seciyesinden beklenen bu değildir. Vefat etmiş hayli zengin bir şahsı tanırım ki vuku vefatını yazan gazeteler kendisinin yalnız hayatında çok zengin olduğunu kaydetmekle iktifa etmiştir. İşte bence hayattan sonra olan faniliğe en celi ve en vazıh delil de budur. Bundan dolaydır ki teavünün zate, şahsiyete inhisarı matlub gayeyi tatmin etmemiş olur ki buraya kadar olan naçiz maruzattan noktainazarımın, betahsis kast ve istihdaf ettiğim gayenin bilatefrik her hangi bir kimseye mümkün olan insanî ve içtimai iyilik ve muavenetlerden birini bile kaybetmemek lüzumundan ibarettir.

Binaenaleyh bu muavenet şekillerinin de böylece icmali mümkündür sanırım: Bizzat şahsımıza, ve bize yakın olanlara ve yukarıda geçen bir yerde olduğu üzere merkezden muhite doğru dairelerin tevsiî suretile daha uzaklara kadar teşmili, o kimselere muhabbet, anlar için çalışmak, anları muhafaza etmek, cehâlet ve hatalarını azaltmak, sui tefehhümleri izale, insanları müteallim eden sefaletlerin tahdidi, velhasıl âlemin eskisinden daha iyi ve daha mes'ud olmaları arzusunu bizde husule getiren pak ve yüksek hissiyat, bütün bunlara digerlerinin mes'udiyetini zam ve ilâve ederek gayemiz tamamen tahakkuk etmiş olur yolundaki mütalea yine ötedenberi tahassüsâtıma uygun ve muvafık bulduğum noktaî nazardır. Bunları böylece ayırmakla beraber belki de bir çoğumuzun her zaman için duygumuz haricinde kalmayan bu tehasşüsâtı filen de icra etmeliyiz ki bu yoldaki arzu ve emellerimiz tezahhür etmiş olsun. Teavün esasen bir nevi şafkat ve refah eseri olduğuna rağmen insanlığın mümtaz hasailinden olan bu hayırhahlıkları icra ederken de mukabilindekini mânen veya maddeten edna bir zararla mütezarrir edecek hiç bir menfaat beklememeliyiz. Camiamızın mevsuf olduğu yüksek sıfatlardan biri de minnet beklemeden göz yaşları silmek olduğuna nazaran digerleri için de çalışmak, insanlık şan ve şiarına lâıyk bir şekilde yardımda bulunmak nefsimize münhasır olmayup aherine de sâri ve cari olduğunu da göstermek suretile yapılacak muavenetler hep insanlığın ve hakikî hayırhahlığın mahiyetini izah eden şeylerdir ki bunları tekrarın müstahsen ve makbul olmasına nazaran gözümüzün gördüğü, gücümüzün yettiği sahalara kadar teşmili lâzımdır. İşte bu muavenetlerin muhtelif şekillerdir ki sahiplerinin vefatlarından sonra az ve ya çok büyük hatıralarla yaşadığı vakidir.

Şimdi insanların yaptıkları kıymetli iyiliklerle gayri faniler arasında yaşar olduğuna bir muhtıra olan şu kıtayı kaydediyorum:

*Ettiğini hayir ile andırmağa eyle ikdam
Aleme geldiğine bir tası terk etme delil
Tasını da, nakşını da mahveder anın eyyam
Ebedi daim olur elsinede zikri cemil.*

Bunun muakisi olarak berhayat olanlardan bazıları nam ve şanı zikre şayan hiç bir hatıra ile yad edilmeyen mevtalar gibi kale alınmaz. Bu ise bir insan için pek elim, pek fecidir. Binaenaleyh hayatta buldukları müddetçe teavünün muhtelif şekillerini esasen kendisine en büyük gaye edinen Mas.'lar bu teavün keyfiyetine ahiren çok bariz bir şekil verdirmek suretile K.'lik rabitasını bir kat daha teyit etmiştir ki bu kabil yardımı kabul edenler kendilerinden beklenen bu K.'lik ve hakikî insanlık borcunu ifa etmekle en yüksek vazifelerden yalnız birini ifa etmiş oluyorlar ki bu teavün kaziyesine iştirâk ederken benliklerinde bir gururdan ziyade bir hazi derunî ve vicdanî ile mütehassis olduklarına şüphe yoktur.

Bu kıymetli yardım şekillerinin daha başka başka şekillerde tecellisi en büyük bir dilek, en müstesna bir temennidir. Bu sayededir ki bir Mas.' dünyevî vezaifini ikmal etmiş olsun veya etmemiş bulunsun, Ebediyet Meş.'ine intikalinde geride bırakacağı ailesi efradının da emri ihtiyaç ve felâketine imkân dairesinde koşacak olan diğer bir Mas.' K.', bu koşuşu bir teavün borcu telâkkî etmekte derin bir haz duyacağı gibi bu teavün eşkâlinin de biraz daha tevsî edilmek suretile yekdigerinin hayatî, ahlâkî, içtimaî, hattâ sırasına göre, ticarî ve malî vaziyetlerde bile tamamen mütezahir ve mütesanid bulunmalıdır ki teavünün şimdiye kadar tarif ve tevsîfına cüret edilen güzelliklerine en şayan ve lâîk olan ve olmaları lâzım gelen ve bütün bir vecd ve hararetle temenni olunan Mas.'lar olmalıdır.(Huzma safa,di makeder) Az.' Üs.'lar cümlenize hürmetler.

Münir Halil Erem

MAS.' VECİZELERİ

(Revue maç.'ique ten)

- 1 — Hemcinsini sev.
- 2 — Fenalık yapma.
- 3 — Mevkiine göre daima iyilik et.
- 4 — Kardeşine yapabileceğin bir muaveneti reddedersen, yemininde hanis olursun.
- 5 — Kardeşlerine iyi nazarlarla bak.
- 6 — Kanunları tamamile muhafaza et, vicdanını mürakabe eyle : Hakikî ahlâk budur.
- 7 — İnsanların serbestçe konuşmalarına mani olma.
- 8 — İyileri taktir et, zavallılara acı, fenalardan kaç, fakat hiç kimseden nefret etme.
- 9 — Büyüklerinle az, hemayarlarınla ihtiyatlı, dostlarınla şamimî, küçüklerinle tatlı, zavallılarla müşfik konuş.

10 — Zavallıların babası, yabancıların kardeşi, fakirlerin dostu ve mağlûpların kurtarıcısı ol.

11 — Hemcinslerini kendin gibi sev ve hürmet et: Çünkü bütün insanlar kardeş ve müsavidirler.

12 — İyiliği yalnız iyilik aşkı için yap, yoksa ondan umacağın menfaat kaygusu ile değil.

13 — Vicdanının sesini daima dinle.

14 — Yapman icap eden her işi yap ta ne olursa olsun.

— 15 Kardeşini pöhpöhleme: Hiyanet etmiş olursun.

16 — Eğer kardeşin seni pöhpöhlerse, senin ahlâkını ifsat edeceğinden kork.

— 17 Kavgadan kaç, tahkirden içtinap et, daima akıl ve mantık dairesinde hareket et.

18 — Kadınlara hürmet et, onların zafiyetlerini sui istimal etme ve namuslarına leke sürmekten ise ölmeği tercih et.

19 — Oku ve istifade et, gör, anla ve taklit et, düşün ve çalış, her şeyi kardeşlerinin istifadesine arzet: Kendin için çalışmış olursun.

20 — Her şeyden, her şeyle, her yerde iktifa et ve memnun ol.

21 — Adalet içinde sevin, haksızlık karşısında hiddetlen ve şikâyet etmeden ıztırap çek.

22 — Eğer bir oğlun varsa, sana emniyet edilen bu şey için titre: Öyle hareket et ki on yaşına kadar senden korksun, yirmi yaşına kadar seni sevsin, ölünceye kadar sana hürmet etsin.

On yaşına kadar onun sahibi, yirmi yaşına kadar babası, ölünceye kadar dostu ol.

Ona zarif hareketlerden ziyade iyi ve sağlam prensipler vermeğe çalış: Senden ince bir zarafet değil, nurlu bir dürüstlük öğrensin. Onu mahir bir adamdan ziyade namuslu bir adam yap.

23 — Fazilet dairesinden uzağa kaçan kardeşlerini tekrar fazilet dairesine getir. Sallanana destek ol, düşeni kaldır.

24 — Sana yapılmasını istemediğin şeyleri başkasına yapma; bilâkis sana ne yapılmasını istiyorsan ona da onları yap.

25 — İnsanların hareketleri hakkında hafiflikle hüküm verme: Kimseyi takbih etme ve methetme.

26 — İztırap yatağını hor görerek kayıtsızlıkla buraya sadaka fırlatma: fakat her hangi bir yoksulluğa yapılan muavenette kardeşlerin senin elini de görsün.

27 — Az.: K., İste Mas.: kanunları bunlardır. Bunları dikkatle takip et. Aramızda yapacağın eser, mesleğimizin şerefi ve iyiliğin terakkisi yolunda kısır kalmıyacaktır.

Feyyaz Mümtaz

BİR MA'DİN DUVARLARI [1]

— Nazmi Duhani B. e —

Vaktile baş sevdalı, gönül de biraz gençti
Aylarım derdle geçti.. yıllar mihnetle geçti..
Ecel takib ettikçe peşimi adım, adım
• Bir gizli sıkıntıyla dağ, tepe dolaşırdım.
Derde, ortak gözüken gözlerde yaş görmedim;
Yolumda yalnızdım, candan yoldaş görmedim.
— İşittim inananlar.. gariplikten yananlar
Birbirine yürekten, hem candan bağlananlar.
Bir mabedte toplanır, dertleşir, sevişirmiş,
Bu mabed, göremiyen bin göze ışık verirmiş.
Hasretile gezerdim, belki yıllardanberi
Günlerim karanlıktı, gecelerim serseri,
Talih bulutla kaplı... kara bahtım pusuda,
Nasıl saman çöpleri sürüklenirse suda...
Bir zavallı kitleye karışmış gidiyordum
Göz arayan gözümü ufukta boşa yurdum.

Yine böyle bir gündü, yakıcı bir yaz günü,
Seyrederken ömrümün sararıp öldüğünü,
Bir derviş baş ucumdan eğildi, bana bakdı.
İrademi eritti beni peşine takdı
O.. önde.. ben arkada yorulduk gide, gide
Sular kararıyorken ulaştık bir mabede.
Karanlık dehlizlerde bekledim bir an için
Soktular bir odaya tecdidi iman için.
İçimde binbir korku... betim, benzim sapsarı
Ateşten yazılarla dolmuştu duvarları:

“Ey yolcu fanilere sende yakınlık varsa
Senin de damarında, kin, ihtiras akarsa
Ulaşamazsın bize; beyhude emekleme..
Git, karış sen onlara, bir dakika bekleme,,

“Yolcu yanındakiler, sana senden de yakın;
Başka kazanç arama, menfaat gütmeye sakın,
Gizli emel besleme, gayret etme boş yere
Mil çekilir mabedte mütecessis gözlere,,

Bu acı hakikatı içerek yudum, yudum
Yaşaran gözlerimle yazıları okudum.

[1] Murad Muh.: Mah.:inin senelik ziyafetinde söylenmiştir.

Yine dar merdivenler, yine mihnetli yollar,
Yollarda yolcuları durduran karakollar
Soruyor geçenlere: kimsiniz, necisiniz?
Diyor ki: Yoldaşlara açık mıdır içiniz?

Dedim: — burası nere?.. dediler: — sordum diye,
Kürrenin üzerinde... noktai hendesiye..
Ben anlamak isterken yolumu, yoldaşımı..
Arkamdan gelen bir dedi ki: "eğ başını.
Bu yollardan bir daha dönemezsin iyi bil;
Eğil yabancı, eğil... bu yollar belli değil.
Bu yollarda yıpranır, ölürsen.. dirilirsin,
Eğil ki yükselirsin... sabreyle ki bilirsin,,.

Biraz daha yürütüp... sonra birden durdular
Daha sonra.. hiddetle bir kapıya vurdular.
Kapıya vuranlar kim?.. İçeride duranlar kim?..
Yerde mi, gökte miyim?.. ben kendimden geçmişim.
Saatleri bilmemiş ruhum dalmış ta vecde,
Mabedi tavaf etmiş, etmiş mihraba secde.

Gelmeseydi imdada bir neyin yanık sesi
Duyduğum heyecanla verirdim son nefesi.
Yer sustu, sema sustu... Işıklar söndü yer yer
Bir ney ki gelenlere geçmişten verir haber.
Diyor :

Nerede Süleyman... hani Belksin tahtı?
Sultanla dilencinin aynı topraktır bahtı..
Hani Babil ne oldu... nerede Firavunlar?..
Nerede Lat... Metan... İzzî.. haniya eski dinler?..
En hazin hakikati o gün bir ney söyledi;
İçin, için inledi bize çok şey söyledi.
Dedi son söz olarak: "Dinleyin beni yine
Acıyın gözü bağlı yabancının haline.
Şarktan bütün dünyaya nuru ziya saçınız;
Açınız gözlerini... Gözlerini açınız,,.
Bir el bağları çozdü, sonra birden savuştu.
İşte benim gözlerim nura böyle kavuştu.
Ey Çır..lar, Üs.. lar içelim bugün yine
Kâ..tın en U.. Mi..ı şerefine..

NİZAMLARIMIZ DEĞİŞTİRİLİRKEN..

— SON —

Nizamlarımızı değiştirirken, bu işe memur edilen Üs.: larımız tarafından, birçok bahislerde örnek tutulan Fransa Büyük Locasının hukukî nizamlarına aykırı mütalealar yürüttüğümüz için geçen sayıdaki yazımızı bazı büyüklerimiz pek te hoş bir gözle görmemişlerdi. Fakat ne hayırlı bir tesadüftürki (Büyük Şark) ta bizim mütalealarımız dizilirken ötede Fransa Büyük Locası Konvanı esas ve hukukî nizamlarında mühim değişiklikler ve -kendi kullandıkları bir tabir ile - Reformlar yapmakla meşgul bulunuyormuş.. Yüksek Mas.: ların irşat ve ilhâmlarına borclu bulunduğumuz naciz mütalealarımızın isabeti hemen her işimizde örnek tutmakla öğündüğümüz bir Büyük Locanın kararlarile, hem de günü gününe, bu suretle tahakkuk etmiş bulunmasına karşı muarızlarımızın bu sefer ne diyeceklerini bilemiyoruz. Bildiğimiz şudur ki:

“Her hak dileğin hak olacak bir günü vardır!..”

Fransa Büyük Locasının Bülteni [Bulletin de la G.: L.: de France] Konvanın kabul ettiği yeni nizamları aynen neşretmiyor; sadece esaslı noktalar hakkında malûmat veriyor. Yeni değişmelerin başlıcaları şunlardır:

Yeni alınacak yabancılara çok ciddi şartlara tâbi tutulması; Mah.: lere devamda ikdam gösterilmesi; meseleyi basit bir tarzda ve mümkün olan suritle hal ve tesviye edebilecek şekilde hukukî nizamlarda inkılâb; kazaî hâkimiyetin Mah.: lere (Üs.: Celselerine) bıkılması; bütün mahkemelerin lâğvile tek bir yüksek heyet teşkil olunarak nihai kararın bunun tarafından ittihazı.. vesaire.

Dahilî nizamnamelere taallük eden bu meselelerde müttefikan karar alan Konvanın umumî meseleler hakkında da birçok kararlar ittihaz ve temenniler izhar ettiği de anlaşılıyor; bu tezahürlerde büyük bir samimiyet ve sıkı bir birlik gösteriliyor. Fr.: Mas.: lunğun uğradığı taarruz ve hücumlar hakkında çok kıymetli beyanatda bulunan Antonio Coen B.: bütün hücumları ikiye ayırıyor: Hariçten gelenlerin bizi birbirimize daha ziyade bağladığını; halbuki içeriden vukua gelen hücumların bizi dağıtacak bir tesir yaptığını isbat ediyor; içten olan hücumların da şahsî düşüncelerini herkese kabul ettirmek sevdasına kapılanların hareketlerinden, fikirlerin birbirile barışamamasından doğduğunu söylüyor ve ideali Evrenselik ve Tolerans olan bir teşekkülde birbirini çekememezliğin, fikirlerde şahıs istibdadını yürütmek ve kendisinden başka türlü düşünenleri hoş görmememek illetinin Mas.: lar için vahim bir derd haline geldiğini yana yakıla anlatıyor. İnsana öyle geliyor ki bu B.: imiz yalnız Fransız Mas.: larından değil, adeta hepimizden de bahsediyor!

Konvan bu beyanati çok takdir etmekle kalmıyarak “istenilmeyenler,,i camiadan süratle ayıklamak için (Conseil Fécéral) e verdiği fevkalâde selâhiyeti bir sene daha uzatıyor.

Bündan başka Konvan; Menard B.'in raporunu dinledikten sonra ondaki istintaç ve kararları da yine ittifakla onaylıyor. Bu rapor, Mas.' luğun yaşayabilmesi ve soysal işlerinde muvaffak olabilmesi için (haricî teşekküller = Formations Profanes) deki adetlere ve yasalara uymakdansa bizzat Mas.' luğun kendi prensiplerine uygun talimatlarla çalışılması lüzümü hakkında idi.

Şu havadis icmal edilirse üç noktada toplanır:

1 — Nizamlarda kolaylık ve basitlik;

2 — Fikirlerde serbesti;

3 — Bütün işlerde Mas.' luk prensiplerine sedakat.

Bizim geçen yazımızda ileri sürdüğümüz naciz mütalealar da bu noktalara inhisar ediyordu. Orada de miştikki:

“Fr.: Mas.' luk, dışarıdaki birliklerden hiç birine benzemediği için nizamları da onlardan hiç birininkine benzemez. Mas.' luk bir gaye değil, gayeye ulaşmak için bir yoldur ve Mas.' ları birbirlerine bağlayan bağ ne faydalanma kaygusu, ne de korku belâsı değil, ancak karşılıklı sevgi, karşılıklı itimat ve Evrensel Ülküde ortaklıktır...”

“... Mah.' ler haricte alkışlanamayanların gönül avutacakları bir dalkavuklar ocağı olmadığı gibi, herşeye eyvallah diyen, bilgisiz ve şuursuz bir tevekkülle balâlardan feyiz ve ilhâm bekleyen bir miskinler tekkesi de değildir. Mas.' lukta iyiler ve bilgililer, Mah.' lerde hür düşünceler ve fikirler, Mas.' lar arasında da sevgiler ve itimatlar hâkimdir.,”

Ve yine geçen yazımızda teşekkülümüz içerisinde kat kat dereceli mahkemelere, cezalara vadi vaidlere lüzum görmediğimizi arzettikten sonra şunları ilâve etmiştik:

“... Bizim yapacağımız tek bir (menfi) hareket vardır ki: O da yolumuzdan, ülkümüzden ayrılanları içimizden çıkarmak, onu kendi mesuliyetle, kendi kanaat ve akibetle yalnız ve baş başa bırakmaktır. Bunun için de uzun boylu mahkeme ve adliye teşkilâtlarına lüzum yoktur; bir (Haysiyet divanı), bir (aile meclisi), hasılı bir jüri yoldan ayrılanların davasını hallü fasletmek için elverir.”

Aziz ve sevgili okuyucularımı!

Görülüyor ki Cümhuriyet İdaresi Türk Mas.' lara her eyiliği ve yeniliği kabul ve tatbik etmek imkânını yaratmış ve bağışlamış olduğu ahde, bizim halâ bir takım engeller ve çengellerle bağlı fikirlere ve organizasyonlara tarafdarlık göstermemize de ciddî hiç bir sebep yoktur ve bu hal çok zavallıcasına bir harekettir. Cümhuriyetçi, milliyetçi, lâik ve halkçı olan Türk Mas.' ları için hiçbir kara ve kızıl kuvvetten korkmağa mahal olmadığı gibi vatanın ve milletin hayrından başka ne bir düşüncemiz, ne de bir hâkimimiz yoktur. Onun için başka milletlerin - belki de bizden pek çok evvel düşündükleri halde muhtelif sahis ve dinî sebeplerden dolayı tatbik edemedikleri ılerlemlerle ve yükselme tedbirlerini derhal alabilmek hususunda Türk Mas.' ları dünyanın en mesut Mas.' larıdır. Bu saadetten ilhâm alacak olan Üs.' larımızın bize çok yeni, çok mükemmel ve çok iyi bir nizam hazırlamakta olduklarına güvenebiliriz. Çünkü: içimizde başkasının yeri yoktur.

M. C. D.

Düşünceler :

Gayrimuntazam ilânı. — Kurumumuzun 25 yıllık matriküllerini karışdırınca, dış âlemde en göze çarpan yerlere geçmiş birçok büyüklerin, zaman, zaman sıralarımızı süslemiş olduklarını görüyoruz.

Fakat bu zevatın birçoklarının da gayrimuntazam ilân edildikleri, yine Meşrik kayıtlarından anlaşılır. Mas. luğa samimî bir alâka duyarak girmiş, ve yıllarca Ü. sütunlarında büyük hizmetler yapmış bu gibi KK. lerimizden bazıları hariçteki iş ve güçlerinin, veyahut sair zaruretlerin ilcasile gerek devamda, gerek aîdat ödemede lâkaydî ve alâkasızlık gösterince, eldeki mevzuata tebaan, bunları (Gayrimuntazam) ilân ediyoruz.

Bu muamele, adeta cemiyetten kovulma gibi bir manaya alındığından, izzeti nefisleri yaralanan bu KK. in tekrar içimize dönmelerine imkân bırakmadığı gibi asıl fenası, onların cemiyetimizin düşmanları arasında yer almalarına saik oluyor. Devamsızlık, aîdat ödememek şüphe yok ki bir kabahattir. Bu kabahatini her Mas. itiraf ve ıslahı hal ile mükelleftir. Kabahatini itiraf etmesi muhtemel olan bir K. cemiyetin bütün azası huzurunda teşhir edilince, pek tabiidir ki nefisini tenzih ve müdafaa kaygusile hareket ederek, içinden dışarı atıldığı camiayı kabahatli göstermek yolunu tutar, ve ekseriya vaki olduğu gibi (adam sen de.. içlerinde şöyleleri, böyleleri vardır.. Bu cemiyet şöyledir..) gibi hezeyanlarla tezvirata başlar.. Bu, ekseriya böyle olmuştur. Binaenaleyh Mah. ine karşı alâkasızlık gösteren bir K. i içimizden kovup ta kendisini bütün Mas. luğa düşman etmekte büyük bir hikmet olmasa gerek.. Bize kalırsa, bu gibiler, tekrar alâka gösterdikleri vakit, Büyük Meşrikin müsaadesile yine alınmak üzere, sadece müstafa addedilmelidirler. Yeniden alâka duyup aramıza döamezlerse, nihayet kendi ihtiyarlarile bizden uzak kaldıkları zamanlarda, cemiyetimize düşman kesilmezler ve her namuslu insan gibi, ettikler yemini çiğnemek mecburiyetinde kalmazlar ki, bunda Mas. luk için büyük fayda vardır.

*
* *

Tebenni — Bir Muh. Mah. de doğmuş olan bir B. in, başka bir Mah. e yazılmasına tebenni diyoruz ki oraya evlâd olmak demektir. Semtin muhalefeti, çalışma saatinin değişmesi ve daha bir

çok sebepler altında bir B.'in kendi Mah.'inden ayrılarak, kendi zihniyetine daha uygun bir şekilde çalışan bir Mah.'e girmesi kadar makul birşey yoktur. Ancak tebenni de, ana Mah.'den alâkayı kesmek, yeni Mah.'e muntazaman devamı temin için faydalı olur. Esasen harici iş ve gücümüzle pek çok mahmul olduğumuz bu zamanda, birkaç Mah.'in yükünü taşımağa ekserimizin takati yoktur. Birkaç Mah.'de mukayyed KK.'in Mas.'luğun kendilerinden beklediği maddî ve malî vezaif ve vecaibi ifa edemedikleri de, sık sık görülen hallerdendir. Diğer taraftan her K.' vakti müsait oldukça, âzasından olmaksızın dilediği bir Mah.'e devam ve mesaisinden istifade etmek hakkını haizdir. Binaenaleyh, herhangi bir vazifeye seçilmek gibi bir hürs olmadıkça, muhtelif Mah.'re tebenni etmeğe sebep ve lüzum kalmaz. KK.'in aynı zamanda birçok Mah.'lere mukayyed olmaları Teavun sandığı, Mecmua gibi işlerde teşviâtı da mucip olduğu gibi, bu yüzden cemiyetimizin mevcut âzasının adedini bile tespit etmeğe, ekseriya imkân bırakmıyor. Şu halde bana kalırsa :

Bir Mas.' yalnız bir Mah.'de âmilâza olmalı. Diğer Mah.'lere de, ancak bir vazifeye intihap edilememek kaydıla, fevkalâde âza olarak yazılmalıdır.

Mehmed Ali H. Kırca

MUH.: MAH.:LERİMİZİN 1935 İNTİHABLARI NETİCESİNDE SEÇİLEN MUH.: ÜS.:LAR VE ADRESLERİ

İstanbul Va.:si

<u>Mah.:</u>	<u>Üs.: Muh.:</u>	<u>Telef.</u>	<u>Üs.: Muh.: adresi</u>
1-Akasya	Feridun Dirimtekin B.	—	Ankarada Tayyare Cemiyeti Merkezi
2-Aydın	Ferid Üpi B.	20740	Sultan Ahmet Park karşısı
3-Cümhuriyet yıldızı	Dr. Saui Yaver B.	23477	Divanyolu No. 169
4-Etual Doryan	Albert Saltiel B.	40172	Beyoğlu Sofyalı Sokak 7
5-Gençlik	Dr. Osman Şerafeddin B.	20895	Cağaloğlu Kapalıfırın
6-İnkılâb	Dr. Mim Kemal B.	22324	Babiâli karşısı 40937 Nişantaş (Emek) Ap.
7-İstanbul	Emil Kralovitz B.	—	Lokaldeki kutu
8-Muhibbani hürriyet	Husameddin Ahmed B.	20430	Avukat-Köprülü H. 51

9 - Murad	Dr. Fahreddin Ke-	21933	İstanbul vilâyet karşı
	rim Gökay B.		
10 - Necat	Dr. İsmail Hürşit B.	23480	Emlâk bankası
		23381	İstanbul Lâleli Fitnat sok.
11 - Özkardeş	Galib Hamdi B.	44318	Şişli Halâskâr cad. 222
12 - Resne	Cemil İpekçi B.	41455	Beyoğlu İpek sineması
13 - Revey	Piyer Psalti B.	41226	Beyoğ. Asmalımescit N. 74
14 - Rönessans	A. Mossé B.	—	Galatasaray lisesi
15 - Sebat	Cevdet Hamdi B.	—	İnhisarlar
16 - Selâmet	Dr. Hüseyin Ke-	43074	Şişli Fransız Hastanesi
	nan Tunakan B.		Müdürü
17 - Vedad	Jak Esayan B.	44979	Galata Karaköy palas
18 - Vefa	Mehmed Ali H.	42517	Nişantaşı (Şişli Terakki
	Kırca B.		Lisesi) Müdürü
19 - (Tan Işığı)	Baba Kurbangil B.		Nişantaşı Bedreddin Ap, 4

Taşra Mah. lerimiz

Mah. .	Üs. . Muh. .	Va. . si	Mah. . Adresi
20 - Cümhuriyet	Ahmed Münir B.	Ankara	B. Ali Rıza, Devlet Şûrası Maliye dairesi reisi.
21 - Ege	Kemal Şakir B.	İzmir	B. Refet Tok vasıtasıyla
22 - Ehram	Refet Tok B.	İzmir	B. Refet Tok, İzmir Erkek Muallim mektebi müdürü
23 - Güneş	Dr. O. Yunus B.	"	B. Dr. O. Yunus, Deri hastalıkları dispanseri.
24 - Homer	Emile Tissot B.	"	B. Emile Tissot, Aralık So- kak No. 3. Bornova - İzmir
25 - Merih	Hasan Hilmi B.	"	B. Hasan Hilmi. Basma han Tekke sok. No. 20
26 - Satürn	(?)	"	B. Emile Tissot. Aralık sok. No. 3. Bornova - İzmir
27 - Zuhâl	Sami Pangoğlu B.	"	S. Sami Pangoğlu, İzmir Gümrük başmüdürü
28 - Cenup Yıldızı	Cafer Gün B.	Gaziantep	B. Dr. Saib Safi Posta ku- tusu 23 Gaziantep.
29 - Nar	Hulûsi B.	Bursa	B. Avukat Hulûsi, Koza Hanı Bursa
30 - Nilüfer	Osman Nuri	"	B. Osman Nuri, Kozahanı Bursa
31 - Işık	(?)	Samsun	—
32 - Ülker	Kâmil Aksoy B.	Manisa	B. Ferid Akşid, Manisa Vi- lâyet Daimî Encü. Başkâtibi

**Baş ağrılarını ve Gripi hemen
geçiren**

KATAGRİP

Tabletleri eşsiz bir ilâçdır.

**Bütün ağrılara, nezle ve soğuk
algınlığına karşı kullanılanlara
daima tercih edilir.**

Mideyi bozmaz, kalbi yormaz.

Maruf eczanelerde bulunur.

Yapan: Bursa'da Sami Emin K.:

NEVRALJİLERDE, GRİPTE,

SOĞUK ALGINLIĞINDA, KIRIKLIKTA,
BÜTÜN SİNİR AĞRILARINDA
ZARARSIZ ve MÜESSİR

KAŞE

SEDATİN

Bütün Ecza Depolarında ve Eczanelerde Bulunur.

Umum Deposu : Beyoğlu Sakızağacı No. 5

İstanbul